

Sygn. akt III C 195/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 lipca 2022 r.

Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie III Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia Justyna Pikulik
Protokolant:	stażysta Krzysztof Klak

po rozpoznaniu w dniu 14 czerwca 2022 r. w Szczecinie na rozprawie

sprawy z powództwa J. R. i M. R.

przeciwko R. Bank (...) A. (...) Spółce Akcyjnej Oddział w Polsce z siedzibą w W.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego R. Bank (...) A. (...) Spółki Akcyjnej Oddział w Polsce z siedzibą w W. łącznie na rzecz powodów J. R. i M. R. kwotę 75.000 zł (siedemdziesiąt pięć tysięcy złotych) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi;

-od kwoty 29.328,21 zł (dwadzieścia dziewięć tysięcy trzysta dwadzieścia osiem złotych dwadzieścia jeden groszy) od dnia 8 sierpnia 2017 r. do dnia zapłaty;

-od kwoty 45.671,79 zł (czterdzieści pięć tysięcy sześćset siedemdziesiąt jeden złotych siedemdziesiąt dziewięć groszy) od dnia 20 kwietnia 2022 r. do dnia zapłaty;

2. w pozostałej części powództwo oddala;

3. zasądza od pozwanego R. Bank (...) A. (...) Spółki Akcyjnej Oddział w Polsce z siedzibą w W. na rzecz powodów J. R. i M. R. kwotę 6.811 zł (sześć tysięcy osiemset jedenaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu;

4. nakazuje pobrać od pozwanego R. Bank (...) A. (...) Spółki Akcyjnej Oddział w Polsce z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa- Sądu Rejonowego Szczecin- Centrum w Szczecinie kwotę 4.641,45 zł (cztery tysiące sześćset czterdzieści jeden złotych czterdzieści pięć groszy) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Sygn. akt III C 195/22

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 21 października 2016 roku powodowie M. R. i J. R. reprezentowani przez zawodowego pełnomocnika wnieśli o zasądzenie na ich rzecz solidarnie od pozwanego (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwoty 29.328,21 złotych wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty i kosztami procesu według norm przepisanych, w tym kosztami zastępstwa procesowego wysokości podwójnej stawki minimalnej.

W uzasadnieniu żądania pozwu powodowie podnieśli, że 11 maja 2007 roku zawarli z poprzednikiem prawnym pozwanego (...) Spółką Akcyjną Oddział w Polsce z siedzibą w W. umowę o kredyt hipoteczny nr (...). Kredyt przeznaczony był na sfinansowanie kosztów budowy domu w D.. Na podstawie tej umowy powodom udzielono kredytu w PLN indeksowanego do (...) (franka szwajcarskiego) w kwocie stanowiącej równowartość 201.838,98 CHF. Kredyt w łącznej kwocie 442.919 złotych został wypłacony w czterech transzach: w dniu 17 maja 2007 roku kwota 124.500 złotych (równowartość 56.103,83 CHF), w dniu 14 czerwca 2007 roku kwota 167.500 złotych (równowartość 74.740,08 CHF), w dniu 16 grudnia 2007 roku kwota 74.751 złotych (równowartość 35.447,17 CHF) i w dniu 5 lutego 2008 roku kwota 76.168,49 złotych (równowartość 35.547,90 CHF). Zgodnie z treścią dokumentu z dnia 12 lipca 2016 roku zatytułowanego „Historia spłaty kredytu”, z góry wiadomo było, że powodom zostanie udzielony kredyt w kwocie 442.919 złotych, jako równowartość kwoty 201.838,98 CHF, wyliczonej wg kursu wymiany walut z dnia podpisania umowy równego 2,1944 złotych. Postanowienia dotyczące realizacji umowy zawarte zostały w „Regulaminie kredytu hipotecznego udzielanego przez (...), stanowiącego integralną część umowy (par. 1 ust. 1 i 2 umowy).

Dalej wskazano, że powodowie zobowiązani byli do spłaty kredytu w miesięcznych równych ratach kapitałowo – odsetkowych, w walucie polskiej. Raty kredytu pobierane były przez bank z rachunku utworzonego w celu rozliczeń kredytowych, a powodowie zobowiązani byli do zapewnienia na tym rachunku środków wystarczających do pokrycia należności z tytułu raty kredytu. O wysokości rat, wyrażonych w (...), powodowie informowani byli w treści przesyłanych im przez bank harmonogramach spłaty kredytu. Raty wyrażane były w walucie (...), a następnie pobierane ze złotówkowego rachunku bankowego w kwocie PLN wyliczanej przy zastosowaniu wewnętrznej tabeli kursowej banku. Należność ta była co miesiąc przeliczana na wartość wyrażoną w walucie polskiej w oparciu o kurs sprzedaży franka szwajcarskiego określany przez pozwanego bank i publikowany w jego wewnętrznej tabeli kursowej (par. 9 ust. 1 i 2 regulaminu kredytu hipotecznego). Powodowie nie byli w stanie samodzielnie wyliczyć kwoty w PLN odpowiadającej wysokości raty, ani samodzielnie ustalić kursu waluty przyjmowanego przez bank do wynikających z umowy przewalutowań.

W ocenie powodów, postanowienia § 9 ust. 2 pkt 1 i 2, § 7 ust. 4, § 13 ust. 7 oraz § 21 ust. 3 regulaminu są niedozwolonymi klauzulami umownymi. Zgodnie z postanowieniem § 7 ust. 4 regulaminu kredytu hipotecznego w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, wypłata kredytu następuje w złotych wg kursu nie niższego niż kurs kupna, zgodnie z tabelą obowiązującą w momencie wypłaty środków z kredytu. W przypadku wypłaty kredytu w transzach, stosuje się kurs nie niższy niż kurs kupna, zgodnie z tabelą obowiązującą w momencie wypłaty poszczególnych transz. Zgodnie z postanowieniem § 13 ust. 7, w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, wcześniejsza spłata dokonywana jest w oparciu o kurs sprzedaży, zgodnie z tabelą obowiązującą w banku w momencie realizacji dyspozycji. Na wstępie wskazać należy, że kredyt został powodom wypłaconych w PLN. Również i raty, co do zasady, miały być spłacane w PLN. W § 21 ust. 3 regulaminu bank zastrzegł sobie prawo do wyrażania salda zadłużenia z tytułu kredytu w walucie obcej. Pozostaje to w oczywistej sprzeczności z przepisem art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe. Wskazane powyżej postanowienia regulaminu powodują ten skutek, że bank uprawniony jest do dowolnego kształtowania wysokości kursu (...) na potrzeby ustalenia wysokości comiesięcznej raty, a tym samym godzi w równowagę kontraktową stron. Tabela kursowa, o której mowa w § 9 ust. 1 i 2 regulaminu zawiera jedynie wartości kursów walut, ani z tej tabeli ani z postanowień umowy nie wynika natomiast, w jaki sposób kurs danej waluty ma być ustalany. Nie sposób zatem obiektywnie ustalić rzeczywistych czynników, jakie mają wpływ na wysokość kursu waluty, a także momentu i metody ich ustalania. Jednocześnie uprawnienie banku do określenia wysokości kursu sprzedaży/kupna danej waluty nie doznaje żadnych formalnie uregulowanych ograniczeń. W szczególności nie wprowadzono wymogu, aby wysokość kursu ustalanego przez bank pozostawała w relacji do aktualnego kursu (...) ukształtowanego przez rynek walutowy lub na przykład kursu średniego publikowanego przez Narodowy Bank Polski. Tym samym bank uprawniony był do dowolnego kształtowania wysokości zobowiązań powodów. Powyższych uchybień nie sanowałyby postanowienia § 15 regulaminu, o zmianie których powodowie zostali poinformowani pismem z dnia 21 czerwca 2016 roku. Regulamin stał się częścią składową umowy kredytu, a zatem nie sposób przyjąć, aby samo jednostronne sformułowanie treści pisma przez bank i jego skierowanie do powodów, skutkowało zmianą treści umowy. Powodowie nie podpisali żadnego dokumentu zawierającego zgodę na modyfikację treści regulaminu. Nadto postanowienia zmienionego § 15 tworzą łącznie bardzo skomplikowaną, niezrozumiałą dla

przeciętnego konsumenta konstrukcję. Brak określenia w umowie sposobu ustalania kursów walutowych na potrzeby przeliczenia salda zadłużenia na walutę obcą, przeliczenia na PLN kwoty wymaganej do spłaty kredytu, a także kwot poszczególnych rat kredytowych kształtuje obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i w rażący sposób narusza ich interesy. Powodowie uzależnieni są całkowicie od decyzji zarządu pozwanego banku, który ustala kursy walut w sposób znany wyłącznie jemu, a powodowie nie mają żadnego wpływu na taką autorytarną decyzję, nie mogą jej w żaden sposób zweryfikować i mogą się jedynie takiej decyzji podporządkować. Przedmiotowe postanowienia spełniają zatem warunki do uznania za niedozwolone klauzule umowne. Przedmiotowa umowa w istocie sprzeciwia się naturze kredytu określonego w przepisie art. 69 Prawa bankowego. Zgodnie z jego treścią kredytobiorca zobowiązuje się do zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu. Bank nie może zatem żądać od kredytobiorcy zwrotu większej kwoty aniżeli ściśle określona i oddana do dyspozycji kredytobiorcy liczba środków pieniężnych. Stosowanie zaś wprowadzonej przez bank klauzuli „indeksacyjnej” skutkuje tym, że powodowie przez cały czas trwania przedmiotowej umowy kredytowej nie mają i nie mieliby pewności co do wysokości należności banku z tytułu spłaty kapitału. Nadto, stosownie do treści przepisu art. 69 ustawy Prawo bankowe, bank w ramach umowy kredytowej może zarobkować tylko na oprocentowaniu i prowizji. Nie jest dopuszczalne, aby bank zarabiał na różnicy pomiędzy wartością raty kredytowej spłacanej w PLN na początku istnienia umowy, a ratą spłacaną w PLN po upływie kilku lat w związku ze wzrostem kursu waluty. Powodowie podnieśli nadto, że bank w sposób nieuprawniony nalicza oprocentowanie od kwoty nie kapitału rzeczywiście udostępnionego, lecz od kwoty kapitału ustalonej przy zastosowaniu klauzul „walutowych”. Pobierając od powodów odsetki naliczone w taki sposób bank uzyskuje kolejne bezpodstawne przysporzenie na swoją rzecz, przy czym przysporzenie to nie znajduje uzasadnienia w obowiązujących przepisach.

W świetle powyższego, omawiane postanowienia regulaminu nie wiążą powodów. Zaistniała zatem sytuacja, w której w umowie wiążącej strony brak jest postanowienia wskazującego na sposób, w jaki kwoty wyrażone w (...) miałyby być przeliczone na kwoty wyrażone w PLN. W ocenie powodów jednym (ale nie jedynym) z możliwych rozwiązań jest przeprowadzenie rozliczenia z uwzględnieniem kursu waluty obowiązującego w banku w dniu wypłaty pierwszej transzy, ewentualnie zaś, kursu waluty przyjętego przez bank dla ustalenia na potrzeby dalszych rozliczeń równowartości kredytu w (...). Jest to bowiem jedyny konkretny wskaźnik, który jest możliwy do ustalenia na potrzeby rozliczeń między stronami z tytułu przedmiotowej umowy. Powodom został udzielony kredyt w wysokości 442.919 złotych. Bank dla potrzeb realizacji umowy ustalił, że ww. kwota stanowi równowartość 201.838,98 złotych, według kursu wymiany walut równego 2,1944. Taki też kurs waluty powodowie przyjęli do ustalenia wysokości żądanej pozewem kwoty.

Powodowie wskazali, że żądana pozewem kwota stanowi nadpłatę powstałą po stronie pozwanego Banku w wyniku pobrania od powodów zawyżonych kwot tytułem spłaty rat kredytu, czyli nadwyżki wynikającej z porównania poszczególnych rat kredytu wpłaconych przez powodów w PLN (w wysokości wynikającej z przewalutowania według kursu (...) wynikającego z wewnętrznej tabeli kursowej pozwanego banku) i rat kredytu, które powinny zostać wpłacone przez powodów w PLN (wyliczone przy zastosowaniu stałego kursu waluty (...)). I tak, do dnia wniesienia pozwu powodowie wpłacili tytułem spłaty kapitału kwotę 63. 471,85 złotych. Przy przyjęciu kursu (...) w wysokości 2,1944 złote zapłaciliby kwotę 44.580,62 złotych. Różnica z tego tytułu wynosi 18.891,23 złote. Do dnia wniesienia pozwu powodowie wpłacili tytułem spłaty odsetek kwotę 55.070,98 złotych. Przy przyjęciu stałego kursu waluty na poziomie 2,1944 złotych zapłaciliby 44.634 złote. Różnica z tego tytułu wynosi 10,436,98 złotych. Tym samym, świadczenie spełnione ponad kwotę 44.580,62 złote tytułem kapitału i 44.634 złote tytułem odsetek stanowi nienależne świadczenie, które podlega zwrotowi, zgodnie z przepisami o bezpodstawnym wzbogaceniu i nienależnym świadczeniu.

Powodowie podnieśli, że na wypadek, gdyby Sąd przyjął, że nie może mieć zastosowania wskazany przez powodów kurs wymiany (...) na walutę polską, to zdaniem powodów, należałoby przyjąć, że cały kredyt jest wyrażony i spłacany wyłącznie w walucie polskiej, że jest to kredyt złotówkowy oprocentowany wg LIBOR. W razie przyjęcia powyższego rozwiązania, należałoby dokonać ponownego ustalenia wysokości poszczególnych rat kredytu, wyłącznie

w odniesieniu do kwoty kredytu udzielonego w PLN, bez dokonywania jakichkolwiek przewalutowań. Takiego wyliczenia winien dokonać biegły sądowy.

Dalej powodowie wskazali, że pozwany Bank, pomimo wezwania do zapłaty, nie zaspokoił żądania powodów.

W odpowiedzi na pozew (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

Pozwany przyznał, że strony łączyła umowa o kredyt hipoteczny nr (...), a także że w wykonaniu tej umowy powodom została udostępniona powodom kwota 442.919 złotych jako równowartość kwoty 201.838,98 CHF wyliczonej wg kursu wymiany walut z dnia podpisania umowy równego 2,1944 złotych. W ocenie strony pozwanej, nie zostały natomiast spełnione przesłanki uzasadniające uznanie wyszczególnionych w uzasadnieniu pozwu postanowień regulaminu kredytu hipotecznego za niedozwolone klauzule umowne. Po pierwsze nie sposób uznać, że powód J. R. występował przy zawarciu umowy jako konsument w rozumieniu przepisów kodeksu cywilnego. Kredyt został udzielony na sfinansowanie budowy domu na działce położonej w miejscowości D.. Na nieruchomości tej J. R. prowadzi działalność gospodarczą. Nadto celem ochrony konsumenta nie jest przyznanie mu przywilejów, ale zrekompensowanie utraconej możliwości podejmowania świadomych decyzji w sprawie własnej konsumpcji. W prawie wspólnotowym prezentuje się model konsumenta wyedukowanego, świadomego i krytycznego, aktywnie korzystającego ze skierowanych do niego akcji informacyjnych, a nie model konsumenta „nieoświeconego”, biernego i nieporadnego. Warunki udzielenie kredytu, w tym wszystkie istotne postanowienia umowy, w szczególności klauzule o indeksacji kredytu oraz kwota i waluta i kredytu, zostały uzgodnione przez strony indywidualnie przed zawarciem umowy. Pozwany Bank nie narzucał stronie powodowej kredytu indeksowanego do waluty obcej, miała ona możliwość zawarcia kredytu złotowego. Strona powodowa świadomie złożyła wnioski o udzielenie kredytu indeksowanego do waluty obcej – franka szwajcarskiego i tym samym o zastosowanie klauzuli indeksacyjnej ze wszystkimi jej elementami, tj. indeksowaniem kwoty kredytu do franka szwajcarskiego, zastosowanie oprocentowania stawką LIBOR, wypłatę i spłatę kredytu w złotych. W chwili zawierania umowy kurs franka szwajcarskiego był korzystny dla strony powodowej i to zdecydowało o wyborze tego rodzaju kredytu, a nie kredytu złotówkowego, który był wyżej oprocentowany, a przez to i droższy. Zgodnie z obowiązującą w banku procedurą udzielania kredytu, przed złożeniem wniosku o udzielenie kredytu indeksowanego do waluty obcej, Bank przedstawił powodom historyczne zestawienia kursy (...) do złotego z okresu ostatnich 10 lat, jak również poinformował o ryzyku kursowym oraz ryzyku zmiennej stopy procentowej związanym z kredytem indeksowanym do (...). Dodatkowo przedstawiono powodom symulację spłaty kredytu przy założeniu, że rata kredytu może wzrosnąć o 10, 20 oraz 30%. Udzielenie informacji w powyższym zakresie strona powodowa potwierdziła własnoręcznym podpisem. Po wydaniu decyzji kredytowej strona powodowa przeanalizowała ją i podtrzymała chęć zawarcia umowy o kredyt indeksowany do waluty (...). Przed podpisaniem umowy powodów ponownie poinformowano o ryzyku związanym z zawarciem umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej. Od 2009 roku, zgodnie z treścią przepisu art. 4 i 5 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2011 roku o zmianie ustawy Prawo bankowe i innych ustaw (Dz. U. z 2011 r. Nr 165, poz. 984), strona powodowa miała możliwość spłacania rat kredytu w walucie kredytu. Strona powodowa z możliwości tej skorzystała w lipcu 2012 roku. W świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego, rozwiązanie przewidziane ustawą z dnia 29 lipca 2011 roku nie pozostaje bez wpływu na ocenę postanowień umowy o kredyt indeksowany do waluty obcej. Ustawodawca wprowadził narzędzie prawne pozwalające wyeliminować z obrotu postanowienia umowne zawierające niejasne reguły przeliczania należności kredytowych zarówno na przyszłość jak i w odniesieniu do wcześniej zawartych umów w części, która pozostała do spłacenia. Zatem abuzywność tych postanowień została w powyższym zakresie usunięta. Po dniu wejścia w życie tej ustawy, tj. po 26 sierpnia 2011 r., klient ma prawo żądać od banku zmiany umowy poprzez określenie zasad ustalania kursów walut oraz bezkosztowo spłacać kredyt bezpośrednio w walucie. Za okres natomiast do dnia 26 sierpnia 2011 roku, można jedynie dokonać oceny prawidłowości zastosowanych przez bank kursów (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2015 r. , IV CSK 362/14). Zastosowanie klauzuli indeksacyjnej nie jest kwestionowane w orzecznictwie. Przedmiotem świadczenia kredytobiorcy jest niezmienna w czasie suma jednostek pieniężnych wyrażona w walucie (...). Zmienna jest jedynie ich wartość w przeliczeniu na PLN. Przeliczenie kredytu

z (...) na PLN przy spłacie kredytu nie jest „waloryzacją” raty tylko określeniem sposobu spełnienia świadczenia w PLN (waluta zapłaty) długu określonego w (...). Klauzula indeksacyjna nie określa interesów konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, ani nie narusza jego interesów, gdyż między innymi kształtuje określony produkt finansowy umożliwiający powodom na korzystanie z preferencyjnych warunków (oprocentowanie stawką LIBOR) oraz nakłada równomiernie na strony kwestie związane ze zmianami wartości waluty obcej w czasie obowiązywania umowy. Ryzyko kursowe jest nierozdzielnie związane z kredytami w walucie i stanowi niejako „cenę” za znacznie niższe oprocentowanie kredytu. Kurs waluty obcej nie jest, wbrew stanowisku strony powodowanej, ustalany w sposób dowolny i arbitralny, odpowiadał bowiem wartościom rynkowym. Koszty zaś wahań kursowych nie stanowią korzyści po stronie banku. Banki, stosownie do treści przepisu art. 111 Prawa bankowego, zobowiązane są do publikowania stosowanych przez siebie kursów walut w miejscu wykonywania działalności w sposób ogólnie dostępny w oderwaniu od jakiegokolwiek stosunku umownego i w oderwaniu od jakichkolwiek wzorców umownych. W dacie zawarcia umowy banki nie miały obowiązku wskazywania w umowach sposobu oraz metodologii określania kursu walut. Wysokość zaś kursu walut jest ustalana w oparciu o globalne wskaźniki rynkowe, które to czynniki są niezależne od banku. Tabele sporządzane są niezależnie od terminów spłat rat, a odzwierciedlają jedynie generalną politykę walutową banku. Od kwietnia 2009 roku w § 15 ust. 8 regulaminu wskazano, że kursy walut obcych ustalane są przy uwzględnieniu: średnich kursów walut ogłaszanych przez NBP, bieżącej sytuacji na rynku walutowym, aktualnej pozycji walutowej banku, przewidywania kierunku zmian kursu. Kurs stosowany przez bank nie odbiegał od kursu NBP oraz kursu stosowanego przez inne banki. Przytoczone w uzasadnieniu pozwu orzeczenia Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów dotyczą klauzul stosowanych przez inne banki, a zatem nie mogą mieć zastosowania do oceny stosunku umownego łączącego strony niniejszego procesu. Każda z dokonanych przez powodów wpłat na poczet spłaty rat kredytu znajduje uzasadnienie w treści łączącej strony umowy. Nie sposób zatem uznać, aby bank był w jakimkolwiek zakresie bezpodstawnie wzbogacony.

Dalej w odpowiedzi na pozew wskazano, że na wypadek uznania przez Sąd, że wskazane w pozwie postanowienia łączącej strony umowy są abuzywne, brak podstaw do rozliczenia umowy obowiązującej od 2007 roku wg kursu obowiązującego w oznaczonej dacie. Ewentualne podważenie klauzuli indeksacyjnej nie powinno rzutować na sam mechanizm indeksacji kredytu, ponieważ jest on prawnie dozwolony. Z jego istoty wynika zaś powiązanie zobowiązania ze zmiennym kursem waluty obcej. Kwestionowane mogą być co najwyżej określone kursy stosowane do indeksacji. Żądane przez stronę powodową roszczenie alternatywne, tj. przyjęcie, że udzielony im kredyt jest kredytem złotówkowym oprocentowanym wg stawki LIBOR jest nieuzasadnione. Takie rozstrzygnięcie byłoby sprzeczne z intencjami stron umowy i stanowiłoby nieuprawnioną ingerencję w łączący strony stosunek umowny.

Strona pozwana podniosła również, że żądanie zapłaty na rzecz powodów solidarnie nie znajduje uzasadnienia prawnego. Solidarność czynna nie znajduje uzasadnienia ani w ustawie ani w treści czynności prawnej.

Pozwany Bank podniósł nadto zarzut przedawnienia roszczenia.

W piśmie z dnia 16 października 2018 roku powodowie J. R. i M. R. podtrzymali żądanie pozwu, podnosząc, że badając konkretne postanowienie umowne w kontekście jego ewentualnej abuzywności należy uwzględnić wyłącznie stan z chwili zawarcia umowy, należy brać pod uwagę wyłącznie normatywną treść umowy, uwzględniając okoliczności jej zawarcia oraz odnosząc się do innych warunków tej umowy lub innej umowy. Ocena ta nie może być dokonywana z uwzględnieniem sposobu stosowania (wykonywania) badanego postanowienia oraz całej umowy w praktyce od daty jej zawarcia do chwili wyrokowania (por. uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2018 r., III CZP 29/17). Powodowie, z uwagi na zawodowe wykształcenie brak doświadczenia w zakresie skomplikowanych produktów finansowych, brak wiedzy w zakresie prawa, nie mogą być uznani za właściwie poinformowanego i dostatecznie uważnego, rozsądnego przeciętnego konsumenta. Nie mieli oni możliwości przewidzenia, jak stosowane będą w praktyce postanowienia przedmiotowej umowy. Wbrew stanowisku strony pozwanej, nie zostali oni poinformowani właściwie o ryzyku walutowym, a przede wszystkim o skutkach wynikających dla ich sytuacji ekonomicznej z praktycznego zastosowania klauzul walutowych. Skutkiem zaś wzrostu kursu waluty jest zwiększenie wydatków po stronie kredytobiorców ale też zwiększenie przysporzenia po stronie banku. W tym zaś należy upatrywać sprzeczności postanowienia z dobrymi obyczajami i rażące naruszenie interesów konsumenta.

Powodowie zaprzeczyli również, aby to z ich inicjatywy doszło do wyrażenia kredytu w walucie obcej. Tylko taki kredyt został im zaoferowany przez bank. Powodowie zainteresowani byli wyłącznie w uzyskaniu określonej ilości środków finansowych w walucie polskiej na sfinansowanie zakupu w Polsce. Nie byli w stanie dokonać należytej analizy umowy kredytowej i samodzielnie zrozumieć istoty udzielonego im kredytu. Przedstawiona w pozwie propozycja jest próbą „sanowania” przedmiotowej umowy, wprowadzenia zasady równości stron, a przede wszystkim przewidywalnego i sprawiedliwego ustalania świadczenia należnego pozwanemu od powodów.

W ocenie powodów istnieją dwie alternatywne podstawy do zasądzenia na ich rzecz dochodzonej pozewem kwoty: po pierwsze przepisy o nienależnym świadczeniu pobranym od powodów w związku z przewalutowaniem rat kredytu w odniesieniu do abuzywniej klauzuli umowne i po drugie kwota ta może być zasądzona tytułu rozliczenia kredytu w związku ze stwierdzeniem nieważności umowy. Umowa ta została zawarta z naruszeniem zasady walutowości, a nadto bank nie dopełnił wobec powodów spoczywającego na nim obowiązku właściwego poinformowania o treści umowy, a w szczególności postanowień dotyczących określenia należnego bankowi świadczenia. Tak zwana „ustawa antyspredowa”, na którą powołuje się pozwany nie uchyla abuzywnych postanowień umowy. Dalsze zarzuty co do ważności umowy strona powodowa podniosła w piśmie z dnia 21 marca 2022 r. (k. 667 – 677).

W piśmie z dnia 23 listopada 2018 roku pozwany poinformował, że w dniu 31 października 2018 roku nastąpił podział poprzez wydzielenie (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej w W., w wyniku którego działalność związana z kredytami indeksowanymi oraz denominowanymi do waluty obcej pozostała w (...) Bank (...) Spółce Akcyjnej w W.. Następnie w dniu 3 listopada 2018 roku (...) Bank (...) Spółka Akcyjna w W. został przejęty w trybie połączenia transgranicznego przez R. Bank (...) z siedzibą w W., który od tego dnia prowadzi w Polsce działalność związaną z nabytymi prawami i obowiązkami w formie oddziału pod nazwą R. Bank (...) (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce z siedzibą w W..

Postanowieniem wydanym na rozprawie w dniu 16 lipca 2020 r. Sąd Rejonowy Szczecin- Centrum w Szczecinie na podstawie art. 174 § 1 pkt 1 k.p.c. zawiesił postępowanie w sprawie, a następnie podjął postępowanie w sprawie z udziałem R. Bank (...) A.G. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce z siedzibą w W..

W piśmie z dnia 5 sierpnia 2020 roku pozwany podtrzymał stanowisko wyrażone w odpowiedzi na pozew. Zaprzeczył, aby zawarta przez strony umowa była z jakichkolwiek przyczyn nieważna, a w szczególności z powodów podnoszonych przez stronę powodową. Wskazał, że postanowienia umowy nie naruszają zasady walutowości, a jak wynika z treści złożonych do akt pism, powodowie zostali należycie poinformowani o skutkach ryzyka walutowego.

W piśmie z dnia 22 marca 2022 roku powodowie J. R. i M. R. oświadczyli, że rozszerzają żądanie pozwu i wnoszą o zasądzenie na ich rzecz kwoty 75.000 złotych wraz z odsetkami ustawowymi, liczonymi od kwot:

-29.328,21 złotych od dnia doręczenia pozwanemu odpisu pozwu do dnia zapłaty,

-45.671,79 złotych od dnia doręczenia pozwanemu niniejszego pisma do dnia zapłaty.

Powodowie wskazali, że kwota 75.000 złotych może być zasądzona na rzecz każdego z powodów w częściach równych, tj. po 37.500 złotych, zgodnie z art. 379 § 1 k.c.

W uzasadnieniu swojego stanowiska powodowie podnieśli, że w okresie od dnia 15 czerwca 2007 roku do dnia 17 września 2018 roku zapłacili na rzecz pozwanego łącznie 275.981,82 złote. Ustalenie przez Sąd, że umowa nie została ważnie zawarta, będzie miała ten skutek, że po stronie powodów powstanie roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia w ww. kwocie. Dochodzona pozewem kwota stanowi część tego świadczenia.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

J. R. jest z wykształcenia inżynierem budownictwa. M. R. jest pracownikiem biurowym.

W 2006 roku powodowie zakupili działkę w D. w zamiarze jej zabudowania domem jednorodzinny.

W związku z tym, że nie posiadali środków wystarczających do budowy domu, zaczęli poszukiwać oferty kredytu hipotecznego. Byli zainteresowani kredytem w złotych. J. R. zwrócił się do kilku banków o przedstawienie prognozowanej wysokości wielkości kredytu i raty. Poprzednik prawny pozwanego Banku przedstawił ofertę z najniższą ratą kredytu. Pracownik tego banku informował, że kredyt frankowy będzie najkorzystniejszy, ponieważ rata będzie odpowiednio niższa. Informowano, że frank szwajcarski jest stabilną walutą. Nie przedstawiono przy tym dokładnego porównania kredytu złotowego i kredytu we frankach. Nie przedstawiono symulacji, jak będzie się kształtowało zobowiązanie wobec Banku w przypadku wzrostu kursu waluty, a w szczególności, że wzrost kursu waluty spowoduje wzrost kapitału pozostałego do spłaty.

M. R. i J. R. zdecydowali się na zawarcie umowy z poprzednikiem prawnym pozwanego Banku. Umowa kredytu została im przedstawiona w dniu jej podpisania. Spotkanie trwało około 30 minut. Przedstawiciel pozwanego Banku przeczytał wybrane przez siebie fragmenty umowy i zwracał uwagę na ustalenia istotne z jego punktu widzenia. Głównie omawiał mechanizm spłacania środków w złotych i pobierania przez Bank tych środków na zakup waluty obcej. Nie było mowy o kursie przeliczenia waluty, poinformowano jedynie, że w poszczególnych miesiącach kurs waluty może być różny, a zatem i rata może być różnej wysokości. Nie było możliwości negocjacji treści umowy, ponieważ, jak powiedział pracownik Banku, została ona przygotowana w W..

W dacie zawarcia umowy powodowie nie mieli wątpliwości co do jej treści. Około 2009 roku pojawiły się informacje, że kredyty w walucie obcej to nie tylko kwestia raty ale i kapitału i że wartość do spłaty nie maleje, ale rośnie.

Dowód:

- przesłuchanie powoda J. R. k. 814 – 818,
- uzupełniające przesłuchanie powoda J. R. k. 1067 – 1068,
- przesłuchanie powódki M. R. k. 818 – 819,
- uzupełniające przesłuchanie powódki M. R. k. 1068.

W okresie od dnia 8 maja 2015 roku do dnia 5 maja 2017 roku J. R. prowadził działalność gospodarczą w zakresie pośrednictwa w obrocie nieruchomościami pod adresem: D., ul. (...).

Dowód:

- potwierdzenie przyjęcia wniosku k. 403 – 404,
- wniosek k. 405 – 407,
- zgłoszenie o zaprzestaniu wykonywania działalności gospodarczej k. 408,
- wydruk z (...) k. 200,

M. R. i J. R. złożyli wniosek o kredyt hipoteczny, w którym wskazano, że wnioskują o kredyt hipoteczny w kwocie 450.000 złotych z przeznaczeniem na budowę domu jednorodzinnego położonego w miejscowości D., ul. (...), działka nr (...). W polu waluta wnioskowanego kredytu zaznaczono pole (...).

M. R. i J. R. podpisali dokument zatytułowany oświadczenie wnioskodawcy związane z ubieganiem się o kredyt hipoteczny indeksowany do waluty obcej o treści:

„w związku z ubieganiem się o kredyt hipoteczny indeksowany kursem waluty obcej, oświadczam, iż zostałem zapoznany przez pracownika banku z kwestią ryzyka kursowego w przypadku udzielenie kredytu indeksowanego do waluty obcej oraz że:

-będąc w pełni świadomym ryzyka kursowego, rezygnuję z możliwości zaciągnięcia kredytu w złotych i dokonują wyboru zaciągnięcia kredytu indeksowanego do waluty obcej,

-znane są postanowienia regulaminu kredytu hipotecznego udzielanego przez (...) w odniesieniu do kredytów indeksowanych do waluty obcej,

-został poinformowany, że aktualna wysokość kursów waluty obcej dostępna jest w placówkach banku;

jest świadomy, że:

-ponosi ryzyko kursowe związane z wahaniami kursów waluty, do którego indeksowany jest kredyt,

-ryzyko kursowe ma wpływ na wysokość zobowiązania względem banku wynikającego z umowy o kredyt oraz na wysokość rat spłaty kredytu,

-kredyt zostanie wypłacony w złotych na zasadach opisanych w regulaminie; w związku z wypłatą kredytu w złotych mogą pojawić się różnice kursowe, a w przypadku niedoboru wypłaconych środków jest zobowiązany do ich pokrycia, zgodnie z postanowieniami umowy; saldo zadłużenia kredytu jest wyrażone w walucie obcej; raty kredytu wyrażone są w walucie obcej i podlegają spłacie w złotych na zasadach opisanych w regulaminie; prowizja od udzielenia kredytu, obliczana na podstawie kwoty kredytu w walucie obcej na zasadach opisanych w regulaminie, wyrażona jest docelowo w złotych.”

M. R. i J. R. podpisali dokument zatytułowany oświadczenie wnioskodawcy związane z ubieganiem się o kredyt hipoteczny oprocentowany zmienną stopą procentową o treści:

„w związku z ubieganiem się o kredyt hipoteczny oprocentowany zmienną stopą procentową wnioskodawca oświadcza, że:

- 1) został zapoznany przez pracownika banku z kwestią ryzyka zmiany stopy procentowej,
- 2) jest świadomy ponoszenia ryzyka wynikającego z wnioskowanego kredytu oraz wysokości rat spłaty kredytu.”

Dowód:

-wniosek o kredyt hipoteczny k. 183 – 186,

-oświadczenie wnioskodawcy związane z ubieganiem się o kredyt hipoteczny indeksowany do waluty obcej k. 187,

-oświadczenie wnioskodawcy związane z ubieganiem się o kredyt hipoteczny oprocentowany zmienną stopą procentową k. 188.

W dniu 11 maja 2007 roku Bank wydał decyzję kredytową, w której wskazano między innymi następujące warunki decyzji:

produkt: kredyt hipoteczny z karencją,

waluta: (...),

wartość kredytu: 450 000 złotych,

marża: 1,10%,

okres kredytowania: 420 miesięcy.

Dowód:

-decyzja kredytowa k. 189.

W dniu 11 maja 2007 roku powodowie J. R. i M. R. zawarli z poprzednikiem prawnym pozwanego R. Bank (...) (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce z siedzibą w W. umowę o kredyt hipoteczny nr (...), na podstawie której, zgodnie z postanowieniem § 1, Bank udzielił kredytobiorcy kredytu w kwocie, na cel i na warunkach określonych w umowie, zaś kredytobiorca zobowiązał się do korzystania z kredytu na warunkach określonych w umowie i regulaminie oraz zwrotu wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami, opłatami, prowizjami i innymi kosztami w terminach spłaty określonych w umowie. Określenia użyte w umowie mają znaczenie nadane im w Regulaminie kredytu hipotecznego udzielanego przez (...), zwanym dalej regulaminie, który stanowi integralną część umowy.

Zgodnie z postanowieniem § 2 umowy kredyt był indeksowany do waluty obcej (...) (franka szwajcarskiego). Bank zobowiązał się oddać do dyspozycji kredytobiorcy kwotę w złotych, która stanowi równowartość kwoty w wysokości 201.838,98 CHF. Obliczenie równowartości w złotych następuje wg zasad opisanych w regulaminie.

Kredyt przeznaczony był na budowę domu jednorodzinnego położonego w miejscowości D., ul. (...), działka nr (...) systemem gospodarczym oraz refinansowanie poniesionych kosztów

Okres kredytowania wynosił 420 miesięcy.

Zgodnie z postanowieniem § 3 umowy kredyt oprocentowany jest według zmiennej stopy procentowej, która na dzień sporządzenia umowy wynosi 3,48083% w stosunku rocznym, z zastrzeżeniem postanowień regulaminu w zakresie ustalania wysokości oprocentowania. Zmienna stopa oprocentowania ustalana jest jako suma stopy referencyjnej LIBOR 3M (...) oraz stałej marży banku w wysokości 1,10 punktów procentowych. Oprocentowanie ulega zmianie w zależności od zmiany stopy referencyjnej LIBOR 3M (...). Szczegółowe zasady naliczania odsetek, ustalania wysokości oprocentowania oraz zasady zmiany oprocentowania znajdują się w regulaminie.

Zgodnie z postanowieniem § 6 umowy, kredytobiorca dokonuje spłaty rat kredytu obejmujących część kapitałową oraz część odsetkową w terminach i wysokościach określonych w umowie. Spłata kredytu następuje w miesięcznych ratach równych. W okresie karencji kapitału, płatne są wyłącznie raty odsetkowe.

Raty kredytu oraz inne należności związane z kredytem pobierane są z rachunku bankowego wskazanego w treści pełnomocnictwa, stanowiącego załącznik do umowy. Kredytobiorca zobowiązany jest do utrzymywania wystarczających środków na ww. rachunku, uwzględniając możliwe wahania kursowe w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej.

Dowód:

-umowa o kredyt hipoteczny nr (...) k. 36 – 38, k. 191 – 195.

Zgodnie z postanowieniem § 2 pkt 2 regulaminu kredytu hipotecznego udzielanego przez (...) (dalej: regulamin) kredyt indeksowany do waluty obcej to, kredyt oprocentowany według stopy procentowej opartej na stopie referencyjnej, dotyczącej waluty innej niż złote, którego wypłata oraz spłata odbywa się w złotych w oparciu o kurs waluty obcej do złotych, wg tabeli.

Zgodnie z postanowieniem § 2 pkt 12 tabela to tabela kursów walut obcych obowiązująca w banku.

Zgodnie z postanowieniem § 4 ust. 1 regulaminu, kredyt udzielany jest w złotych. Na wniosek wnioskodawcy bank udziela kredytu indeksowanego do waluty obcej. W przypadku kredytu indeksowanego do waluty obcej wnioskodawca wnioskuje o kwotę kredytu wyrażoną w złotych, z zaznaczeniem, że wniosek dotyczy kredytu indeksowanego do waluty obcej. W takim przypadku kwota kredytu w umowie zostaje ustalona w walucie obcej na podstawie kursu kupna zgodnie z tabelą obowiązującą w dniu sporządzenia umowy.

Zgodnie z postanowieniem § 7 ust. 4 regulaminu, w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, wypłata kredytu następuje w złotych według kursu nie niższego niż kurs kupna zgodnie z tabelą obowiązującą w momencie wypłaty środków z kredytu. W przypadku wypłaty kredytu w transzach, stosuje się kurs nie niższy niż kurs kupna zgodnie z tabelą obowiązującą w momencie wypłaty poszczególnych transz.

Zgodnie z postanowieniem § 9 ust. 1 regulaminu, raty spłaty kredytu pobierane są z rachunku bankowego kredytobiorcy, prowadzonego w złotych, wskazanego w umowie.

Zgodnie z postanowieniem § 9 ust. 2 pkt 1 i 2 regulaminu, raty kredytu podlegające spłacie wyrażone są w walucie obcej wyrażone są w walucie obcej i w dniu wymagalności raty kredytu pobierane są z rachunku bankowego, o którym mowa w ust. 1, według kursu sprzedaży zgodnie z tabelą obowiązującą w banku na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu. Jeżeli dzień wymagalności raty kredytu przypada na dzień wolny od pracy, stosuje się kurs sprzedaży zgodnie z tabelą obowiązującą w banku na koniec ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu.

Zgodnie z postanowieniem § 13 ust. 7 regulaminu, w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, wcześniejsza spłata dokonywana jest w oparciu o kurs sprzedaży zgodnie z tabelą obowiązującą w banku w momencie realizacji dyspozycji.

Zgodnie z § 21 ust. 3 regulaminu, w przypadku postanowienia kredytu indeksowanego do waluty obcej w stan wymagalności, bank dokonuje zamiany waluty kredytu na złote, według kursu sprzedaży, zgodnie z aktualną tabelą obowiązującą w banku.

Zgodnie z postanowieniem § 23 ust. 1 regulaminu, bank zastrzegł sobie prawo do zmiany regulaminu. Zgodnie z ust. 2 w przypadku zmiany regulaminu, bank przesyła kredytobiorcy tekst zmian. Zmieniony regulamin zaczyna obowiązywać po upływie 14 dni od doręczenia tekstu zmian, chyba że kredytobiorca w tym terminie złoży pisemne wypowiedzenie umowy.

Dowód:

-regulamin regulaminu kredytu hipotecznego udzielanego przez (...) k. 40 v. – 44,

-harmonogram spłaty kredytu k. 420 – 429.

W związku z zaciągnięciem kredytu zabezpieczonego hipoteką, kredytobiorcy podpisali oświadczenie o treści identycznej jak w oświadczeniu wnioskodawcy związanym z ubieganiem się o kredyt hipoteczny indeksowany do waluty obcej oraz oświadczeniu wnioskodawcy związanym z ubieganiem się o kredyt hipoteczny oprocentowany zmienną stopą procentową.

Dowód:

-oświadczenie kredytobiorcy związane z zaciągnięciem kredytu zabezpieczonego hipoteką k. 190.

Kwota kredytu w wysokości 442.919 złotych została powodom wypłacona w trzech transzach:

1. 17 maja 2007 roku kwota 124.500 złotych (równowartość 56.103,83 CHF),
2. 14 czerwca 2007 roku kwota 167.500 złotych (równowartość 74.740,08 CHF),
3. 6 grudnia 2007 roku kwota 76.168,49 złotych (równowartość 35.547,90 CHF).

Niesporne, a nadto:

- dyspozycja wypłaty środków z kredytu hipotecznego k. 47,

- potwierdzenie wypłaty kredytu k. 437,

W dniu 19 lipca 2012 roku strony zawarły aneks nr (...) do umowy kredyt hipoteczny nr (...). W treści § 1 ust. 1 strony postanowiły, że spłata udzielonego kredytu indeksowanego do waluty obcej, następowała będzie w walucie obcej (...), do której kredyt jest indeksowany, z zastrzeżeniem poniższych postanowień.

Zgodnie z postanowieniem § 1 ust. 2 aneksu kredytobiorca zobowiązał się do posiadania rachunku bankowego w walucie obcej, do której indeksowany jest kredyt prowadzonego przez bank, służącego do obsługi kredytu przez cały okres, w którym obowiązuje spłata rat kredytu w walucie obcej (...).

Zgodnie z postanowieniem § 1 ust. 4 aneksu raty spłaty kredytu pobierane są z rachunku bankowego w walucie (...), określonego w § 6 aneksu, zgodnie z obowiązującym harmonogramem. Kwota w walucie obcej pobrana każdorazowo z rachunku bankowego na poczet spłaty raty kredytu powoduje pomniejszenie o tę samą kwotę zadłużenia z tytułu kapitału i odsetek wyrażonego w walucie obcej, ewidencjonowanego na rachunku kredytowym.

Zgodnie z postanowieniem § 1 ust. 5 aneksu, kredytobiorca zobowiązany jest zapewnić środki na poczet spłaty rat kredytu najpóźniej w dniu roboczym poprzedzającym dzień wymagalności raty spłaty kredytu, z uwzględnieniem § 5 ust. 2 aneksu.

Aneks został sporządzony według wzoru ustalonego zarządzeniem nr (...) Dyrektora Generalnego (...) SA Spółki Akcyjnej Oddział w Polsce z dnia 1 lipca 2009 roku

Dowód:

-zarządzenie nr (...) k. 196 - 198

-aneks nr (...) do umowy o kredyt hipoteczny nr (...) k. 38 v. – 40, k. 45 – 46.

Pismem z dnia 21 czerwca 2016 roku Bank poinformował kredytobiorców, że wprowadza wskazane poniżej zmiany postanowień regulaminu kredytu hipotecznego udzielanego przez (...). Postanowienie § 15 ust. 7 – 10 otrzymują nowe zacytowane poniżej brzmienie:

kurs kupna i sprzedaży walut, jak również wysokość spreadu walutowego wyznaczone są z uwzględnieniem poniższych zasad:

1) kurs kupna i sprzedaży walut zamieszczany w tabeli jest ustalany przez bank na podstawie:

a) kursów średnich międzybankowych ((...)), czyli kwotowań kupna i sprzedaży walut na rynku międzybankowym, prezentowanych w serwisie informacyjnym R. o nazwie (...) lub każdej innej, która ją zastąpi lub zmieni, dostępnych na moment ustalania tabeli (zwanych dalej „kursami z R.”),

b) kursu średniego bankowego ((...)) wyznaczanego na podstawie kursów średnich międzybankowych,

c) indeksu marżowego banku ((...));

2) kurs średni międzybankowy dla pary USD/PLN, EUR/USD oraz USD/ (...) jest wyznaczany poprzez dodanie kursu kupna do kursu sprzedaży danej pary walutowej (tj. kursów z R.) i podzielenie otrzymanej wartości przez 2;

3) zgodnie z punktem 4) średni kurs bankowy dla (...) / PLN jest wyznaczany przez podzielenie średniego kursu międzybankowego dla USD/PLN przez średni kurs międzybankowy dla USD/ (...);

4) zgodnie z punktem 7 kurs kupna oraz sprzedaży dla (...) / PLN zamieszczany w tabeli jest ustalany w następujący sposób:

- a) kurs kupna: kurs średni bankowy dla (...) / PLN pomniejszony o wartość indeksu marżowego banku,
- b) kurs sprzedaży: kurs średni bankowy dla (...) / PLN jest powiększany o wartość indeksu marżowego banku;
- 5) zgodnie z punktem 8 wysokość indeksu marżowego banku wynosi 7% kursu średniego bankowego; bank uprawniony jest do stosowania korzystniejszej dla kredytobiorcy wysokości indeksu marżowego bez uzyskania zgody kredytobiorcy;
- 6) zgodnie z punktem 9 tabela oraz wysokość zastosowanego przez bank indeksu marżowego banku w tabeli są publikowane w każdym dniu roboczym najpóźniej do godziny 9:00 na stronie internetowej banku i są dostępne w placówkach banku;
- 7) sposób ustalania przez bank kursu kupna i sprzedaży walut zamieszczanych w tabeli, odzwierciedla wzór:

$$\text{kurs średni bankowy ((...)) dla (...) / PLN} = \text{kurs średni międzybankowy ((...)) dla USD / PLN} \times \text{kurs średni międzybankowy dla USD / (...)}$$

kurs kupna waluty przez bank prezentowany w tabeli: (...) ((...))

kurs sprzedaży waluty przez bank prezentowany w tabeli: (...) + ((...)).

W piśmie wskazano, że powyższe zmiany wchodzi w życie w dniu 1 lipca 2016 roku. Jeżeli kredytobiorca z jakichkolwiek przyczyn nie zgadza się z powyższymi zmianami, przysługuje mu prawo do wypowiedzenia umowy w ciągu 14 dni od dnia otrzymania pisma.

Dowód:

-pismo z dnia 21.06.2016 r. k. 48 – 50.

Pismem z dnia 13 maja 2016 roku kredytobiorcy wezwali Bank do wprowadzenia do umowy o kredyt hipoteczny nr (...) zmian, w terminie 14 dni od otrzymania pisma bądź zaproponowania innego sposobu na zmianę aktualnej niekorzystanej dla kredytobiorców sytuacji:

- 1) usunięcia niedozwolonych klauzul umownych znajdujących się w postanowieniach regulaminu kredytu hipotecznego, pozostającego w ścisłym związku z umową: § 7 ust. 4, § 9 ust. 1 i 2, § 13 ust. 7 ze skutkiem ex tunc;
- 2) przyjęcia dla przeliczania raty spłaty kredytu kursu (...) obowiązującego w dniu zawarcia umowy, ewentualnie kursu według którego kwota wyplacona kredytobiorcom została przeliczona na równowartość (...) wskazaną w § 2 ust. 1 umowy;
- 3) zsumowania wszystkich wpłat dokonanych w złotych od daty zawarcia umowy tytułem spłaty rat kredytu i podanie tej łącznej kwoty; przeliczenia na nowo rat kredytu z (...) na złoty według kursu waluty ustalonego w wyżej wskazany sposób; wyliczenie i podanie różnicy pomiędzy wpłatami dokonаныmi przez kredytobiorców w złotych przy przeliczaniu kwot wyrażonych w (...) wg kursów podawanych przez bank, a pomiędzy kwotami rat, które powinny zostać zapłacone przez kredytobiorcę przy przeliczaniu rat wyrażonych w (...) na kwoty w złotych przy przyjęciu stałego kursu z dnia uruchomienia kredytu; zwrotu różnicy wynikłej z tego przeliczenia;
- 4) wyliczenia pozostałej do spłaty kwoty kredytu przy przyjęciu kursu (...) o wartości przyjętej w sposób określony w pkt 2 z uwagi na wyżej wskazane przyczyny;
- 5) ewentualnie ustalenia, że kredyt udzielony na podstawie wyżej wskazanej umowy jest kredytem złotówkowym (bez odwołania do waluty obcej), a to z uwagi na abuzywność wyżej przywołanych postanowień regulaminu.

Dowód:

-pismo z dnia 13.05.2016 r. k. 66.

Od dnia zawarcia umowy kredytu powodowie zapłacili na poczet spłaty kredytu kwotę 275.981,82 złotych, w tym: 195.171,95 złotych tytułem spłaty kapitału, 80.797,83 złote tytułem spłaty odsetek umownych oraz 12,04 złote tytułem odsetek karnych.

Dowód:

-historia spłaty kredytu k. 51 – 57, k. 414 – 418,

-rozliczenie kredytu k. 58 – 59,

-kwoty spłaty odsetek k. 60 – 61,

-kwoty spłaty kapitału k. 62 – 65,

-zaświadczenie k. 89 – 91,

-wyciąg z rachunku gotówkowego k. 431 – 435,

-pismo z dnia 10.10.2018 r. k. 472,

-zaświadczenie z dnia 22.04.2022 r. k. 759 – 766.

Przy założeniu, że:

1. wysokość przyznanego kredytu wynosząca 442.919,49 złotych nie uległa indeksacji do waluty (...),
2. kredyt jest oprocentowany według stawki indeksu LIBOR 3M i marży banku w wysokości 1,10% wskazanych w umowie z późniejszymi zmianami,
3. kredyt podlegał spłacie, zgodnie z treścią umowy kredytowej, z pominięciem kwestionowanych postanowień w zakresie klauzuli indeksacyjnej,

z uwzględnieniem okresu kredytowania, rodzaju rat, daty poszczególnych rat kredytu (kapitału i odsetek) odpowiadały datom spłat poszczególnych rat wynikającym z zaświadczenia bankowego i wysokości oprocentowania wynikającego z zaświadczenia bankowego,

w okresie od dnia zawarcia umowy do dnia 26 stycznia 2022 roku kredytobiorcy dokonali hipotetycznych spłat w wysokości 226.451,55 złotych, w tym: 163.300,06 złotych tytułem kapitału i 63.151,49 złotych tytułem odsetek.

W tym okresie powstałaby hipotetyczna nadpłata w wysokości 49.518,23 złotych, w tym: 31.871,89 złotych tytułem kapitału i 17.646,34 złote tytułem odsetek.

Hipotetyczna wartość zobowiązania powodów wynosiłaby 230.101,20 złotych, w tym niezapadły kapitał w kwocie 279.619,43 złote oraz nadpłata w kwocie 49.518,23 złotych.

W okresie od dnia zawarcia umowy kredytu do dnia ostatniej spłaty, tj. 17 października 2018 roku, kredytobiorcy dokonali hipotetycznych spłat w wysokości 178.879,13 złotych, w tym: kapitał w kwocie 119.411,67 złotych i odsetki w kwocie 59.467,46 złotych.

W powyższym okresie powstałaby hipotetyczna nadpłata w wysokości 97.090,65 złotych: w tym 75.760,28 złotych z tytułu kapitału i 21.330,37 złotych tytułem odsetek.

Przy założeniu, że:

1. wysokość przyznanego kredytu wynosząca 201.839,03 CHF
2. kredyt jest oprocentowany według stawki indeksu LIBOR 3M i marży banku w wysokości 1,10% wskazanych w umowie z późniejszymi zmianami,
3. wyliczane raty kredytu w (...) są przeliczane wg stałego kursu z daty pierwszej transzy kredytu,
4. kredyt podlegał spłacie, zgodnie z treścią umowy kredytowej, z pominięciem kwestionowanych postanowień w zakresie klauzuli indeksacyjnej,

z uwzględnieniem okresu kredytowania, rodzaju rat, daty poszczególnych rat kredytu (kapitału i odsetek) odpowiadały datom spłat poszczególnych rat wynikającym z zaświadczenia bankowego i wysokości oprocentowania wynikającego z zaświadczenia bankowego,

w okresie od dnia zawarcia umowy do dnia 26 stycznia 2022 roku kredytobiorcy dokonali hipotetycznych spłat w wysokości 228.888,52 złotych, w tym: 165.136,86 złotych tytułem kapitału i 63.751,66 złotych tytułem odsetek.

W tym okresie powstałaby hipotetyczna nadpłata w wysokości 47.081,27 złotych, w tym: 30.035,09 złotych tytułem kapitału i 17.046,18 złote tytułem odsetek.

Hipotetyczna wartość zobowiązania powodów wynosiłaby 528.041,94 złotych, w tym niezapadły kapitał w kwocie 571.123,21 złote (127.422,89 CHF przemnożone przez kurs sprzedaży banku z dnia sporządzenia opinii, tj. 1 CHF = 4,5135 złotych) oraz nadpłata w kwocie 47.081,27 złotych.

W okresie od dnia zawarcia umowy kredytu do dnia ostatniej spłaty, tj. 17 października 2018 roku, kredytobiorcy dokonali hipotetycznych spłat w wysokości 180.780,96 złotych, w tym: kapitał w kwocie 1120.754,77 złotych i odsetki w kwocie 60.026,19 złotych.

W powyższym okresie powstałaby hipotetyczna nadpłata w wysokości 95.188,82 złotych: w tym 74.417,18 złotych z tytułu kapitału i 21. 771,64 złotych tytułem odsetek.

W okresie od czerwca 2007 roku do sierpnia 2012 roku średni spread kształtował się w przedziale od 2,00% do 7,63%, natomiast średnia wartość spreadu kształtowała się na poziomie 5,53%. Godziwa wartość spreadu winna kształtować się na poziomie zbliżonym do wartości średniej, tj. 5,53%. W związku z tym, że spread to różnica pomiędzy kursem sprzedaży a kursem kupna waluty obcej, to w celu uzyskania marży godziwej, na odpowiednio kursie sprzedaży lub kupna należy uzyskany spread podzielić na pół, co w powyższym przypadku oznacza, że wysokość marży godziwej po zaokrągleniu uzyskanego wyniku do trzech miejsc po przecinku wynosi 2,767% dla badanego okresu.

Pozwany Bank stosował w tym okresie spread na poziomie średnio 7,43%.

Jako rynkowy powinno się uznać średni kurs NBP, skorygowany (w górę w przypadku kursu sprzedaży i w dół w przypadku kursu kupna) o średnią marżę stosowaną na rynku. W związku z tym, że kurs stosowany przez pozwany Bank nie mieści się w przedziale od spreadu stosowanego przez NBP do średniego spreadu stosowanego na rynku, kurs pozwanego Banku nie można uznać za kurs rynkowy.

Dla kredytów indeksowanych do waluty (...) stosuje się zwyczajowo oprocentowanie będące sumą dwóch składników: marży banku i stopy referencyjnej LIBOR. LIBOR to referencyjna wysokość oprocentowania kredytów i depozytów na rynku międzybankowym w L.. Wyznaczana jest dla euro, dolara amerykańskiego, franka szwajcarskiego, jena japońskiego i funta angielskiego. W przypadku kredytów zastosowanie konkretnej stawki (WIBOR, LIBOR) jest związane z walutą, w której zostanie udzielony kredyt. W związku z tym kredyt udzielony w złotych polskich oprocentowany będzie wg stawki WIBOR + marża banku, a kredyt w (...) wg stawki LIBOR + marża banku. Pod względem ekonomicznym nie jest uzasadnione stosowanie zarówno stawki LIBOR do kredytów wyrażonych w PLN jak i stawki WIBOR do kredytów wyrażonych w (...).

Dowód:

-opinia biegłego sądowego R. B. k. 938 – 954.

J. R. i M. R. pozostają w ustroju małżeńskiej wspólności ustawowej. Raty kredytu spłacają ze środków pochodzących z majątku wspólnego.

Dowód:

-przesłuchanie powoda J. R. k. 814 – 818,

-uzupełniające przesłuchanie powoda J. R. k. 1067 – 1068,

-przesłuchanie powódki M. R. k. 818 – 819,

-uzupełniające przesłuchanie powódki M. R. k. 1068.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo okazało się uzasadnione niemalże w całości, tj. w zakresie kwoty 75.000 złotych oraz odsetek ustawowych za opóźnienie od kwot:

-29.328,21 złotych od dnia 8 sierpnia 2017 roku do dnia zapłaty,

-45.671,79 złotych od dnia 20 kwietnia 2022 roku do dnia zapłaty.

Powodowie J. R. i M. R. domagali się w niniejszym procesie, po ostatecznej modyfikacji żądania pozwu, zapłaty kwoty 75.000 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwot: 29.328,21 złotych od dnia doręczenia pozwanemu odpisu pozwu do dnia zapłaty i 45.671,79 złotych od dnia doręczenia stronie pozwanej odpisu pisma z dnia 22 marca 2022 roku (rozszerzającego powództwo) do dnia zapłaty tytułem nienależnego świadczenia z uwagi na nieważność umowy kredytowej numer (...) z dnia 11 maja 2007 roku. Z uwagi na łączącą strony małżeńską wspólność ustawową, zasądzenie tej kwoty powodowie domagali się: łącznie na ich rzecz albo w części na rzecz każdego z nich bądź solidarnie.

Żądanie powodów znajduje zatem – w świetle przytoczonych w uzasadnieniu żądania pozwu okoliczności faktycznych - podstawę prawną w treści przepisu art. 405 k.c. w zw. z art. 410 § 1 i 2 k.c. Przepis art. 405 k.c. stanowi, że kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Stosownie natomiast do treści przepisu art. 410 § 1 k.c. przepisy artykułów poprzedzających stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego, a świadczenie jest nienależne, stosownie do treści § 2 tego przepisu, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli **czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.**

Nienależne świadczenie jest szczególnym przypadkiem bezpodstawnego wzbogacenia. Świadczenie to odróżnia się od pozostałych przypadków bezpodstawnego wzbogacenia źródłem powstania, bowiem do zaistnienia tego zobowiązania dochodzi w wyniku spełnienia świadczenia przez zubożonego, a nie poprzez jakiegokolwiek inne przesunięcia majątkowe, niebędące świadczeniem. Jednocześnie zachodzi brak podstawy prawnej tego świadczenia. Już sam fakt spełnienia nienależnego świadczenia uzasadnia roszczenie o jego zwrot. W takim przypadku nie zachodzi potrzeba badania, czy i w jakim zakresie spełnione świadczenie wzbogaciło osobę, na rzecz której zostało spełnione oraz czy majątek spełniającego świadczenie uległ zmniejszeniu. Uzyskanie nienależnego świadczenia wypełnia bowiem przesłankę powstania wzbogacenia, a spełnienie tego świadczenia przesłankę zubożenia. Z chwilą spełnienia świadczenia nienależnego powstaje roszczenie kondykcyjne, którego treścią jest obowiązek dokonania

czynności faktycznej lub prawnej stanowiącej świadczenie przeciwne do spełnionego. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 4 listopada 2015 roku, I ACa 510/15).

Dla uwzględnienia żądania pozwu w tym zakresie konieczne jest zatem łączne wykazanie obydwu przesłanek, tj. faktu spełnienia świadczenia i faktu braku obowiązku w tym zakresie, a ciężar dowodu co do tych okoliczności, spoczywa, na stronie powodowej. Stosownie bowiem do treści art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Zgodnie z rozkładem ciężaru dowodu, wynikającym z przywołanego przepisu, powód jest zobowiązany do wykazania wszystkich okoliczności uzasadniających jego roszczenie tak co do zasady jak i wysokości. Pozwany zaś, który odmawia uczynienia zadość żądaniu powoda, obowiązany jest udowodnić fakty wskazujące na to, że uprawnienie żądającemu nie przysługuje. Spoczywający jednakże na pozwanym obowiązek dowiedzenia okoliczności wskazujących na wygaśnięcie zobowiązania nie może wyprzedzać cięższego na powodzie obowiązku udowodnienia powództwa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2006 r., IV CSK 299/06). Nadto wskazać należy, że obowiązek przedstawienia dowodów, zgodnie z przepisem art. 3 k.p.c. spoczywa na stronach, zaś ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.). Nie wymagają jednak dowodu – stosownie do przepisu art. 229 k.p.c. – fakty przyznane w toku postępowania przez stronę przeciwną, jeżeli przyznanie nie budzi wątpliwości co do swej zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy. Nadto zgodnie z zasadą kontrydiktoryjności, rządzącą procesem cywilnym, rzeczą sądu nie jest zarządzenie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie, ani też sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.).

Niesporne pomiędzy stronami było, że 11 maja 2007 roku powodowie J. R. i M. R. zawarli z poprzednikiem prawnym pozwanego R. Bank (...) (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce z siedzibą w W. umowę o kredyt hipoteczny nr (...), na podstawie której, zgodnie z postanowieniem § 1, pozwany Bank oddał do dyspozycji kredytobiorcom kwotę w złotych, która stanowi równowartość kwoty w wysokości 201.838,98 CHF, a kredytobiorcy zobowiązali się do korzystania z kredytu na warunkach określonych w umowie i regulaminie oraz zwrotu wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami, opłatami, prowizjami i innymi kosztami w terminach spłaty określonych w umowie. Zgodnie z postanowieniem § 3 umowy, kredyt oprocentowany jest według zmiennej stopy procentowej, która na dzień sporządzenia umowy wynosi 3,48083% w stosunku rocznym, z zastrzeżeniem postanowień regulaminu w zakresie ustalania wysokości oprocentowania. Zmienna stopa oprocentowania ustalana jest jako suma stopy referencyjnej LIBOR 3M ((...)) oraz stałej marży banku w wysokości 1,10 punktów procentowych. Oprocentowanie ulega zmianie w zależności od zmiany stopy referencyjnej LIBOR 3M ((...)). Powyższy kredyt został wypłacony powodom w polskich złotych wedle kursu waluty obowiązującego w pozwanym Banku w dniu wypłaty środków. Powodom wypłacono w trzech transzach, łącznie wypłacono im kwotę 442.919 złotych. Powodowie zobowiązani byli do zwrotu wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami, opłatami, prowizjami i innymi kosztami w równych ratach kapitałowo – odsetkowych, przy czym raty spłaty kredytu pobierane są z rachunku bankowego kredytobiorcy, prowadzonego w złotych, wskazanego w umowie. Zgodnie z postanowieniem § 9 ust. 2 pkt 1 i 2 regulaminu, raty kredytu podlegające spłacie wyrażone są w walucie obcej i w dniu wymagalności raty kredytu pobierane są z rachunku bankowego, o którym mowa w ust. 1, według kursu sprzedaży zgodnie z tabelą obowiązującą w Banku na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu.

Zgodnie z przepisem art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29.08.1997 roku Prawo bankowe przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Natomiast według art. 69 ust. 2 Prawa bankowego, umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności:

- 1) strony umowy;
- 2) kwotę i walutę kredytu;

3) cel, na który kredyt został udzielony;

4) zasady i termin spłaty kredytu;

4a) w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu;

5) wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany;

6) sposób zabezpieczenia spłaty kredytu;

7) zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu;

8) terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych;

9) wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje;

10) warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Ponadto stosownie do art. 69 ust. 3 Prawa bankowego, w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kapitałowo-odsetkowych oraz dokonać przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie; w tym przypadku w umowie o kredyt określa się także zasady otwarcia i prowadzenia rachunku służącego do gromadzenia środków przeznaczonych na spłatę kredytu oraz zasady dokonywania spłaty za pośrednictwem tego rachunku.

W tym miejscu należy wskazać, że w dniu 11 maja 2007 roku tj. w dacie zawarcia przedmiotowej umowy, przepisy nie posługiwały się pojęciem kredytu indeksowanego czy też denominowanego i stosowne definicje zostały określone w doktrynie i judykaturze. Kredyt indeksowany to taki kredyt, w którym kwota kredytu wyrażona i wypłacona zostaje w walucie polskiej, a w chwili wypłaty ulega przeliczeniu na walutę obcą, co stanowi podstawę do zastosowania mechanizmu indeksacji. Kredyt denominowany to kredyt, w którym kwota kredytu wyrażona jest w walucie obcej, a następnie wypłacana w walucie polskiej, po przeliczeniu według określonego kursu, przy czym podstawę do określenia wysokości rat stanowi kwota w walucie obcej określona w kredycie.

Łącząca strony umowa jest umową o kredyt denominowany, kwota kredytu określona została bowiem w walucie obcej – 201.838,98 franków szwajcarskich, a następnie po przeliczeniu wg kursu nie niższego niż kurs kupna zgodnie z tabelą obowiązującą w momencie wypłaty środków z kredytu, została wypłacona w walucie polskiej.

W tym miejscu wskazać należy, że uwagi na swoje wspólne cechy i ten sam sens gospodarczy umowy kredytu indeksowane (waloryzowane) do waluty obcej i tzw. umowy denominowane w walucie obcej lecz realizowane w walucie polskiej powinny być traktowane w sposób jednolity. Umowa kredytu skonstruowana w sposób taki, jak to określono w będącej przedmiotem sporu umowie, ma charakter umowy o kredyt udzielany w walucie polskiej, a odwołanie się do waluty obcej (w tym przypadku do franka szwajcarskiego) stanowi jedynie klauzulę waloryzacyjną, co oznacza, że kurs waluty szwajcarskiej do waluty polskiej stanowi miernik wartości świadczenia należnego bankowi od kredytobiorcy, natomiast samo to świadczenie podlega spełnieniu w walucie polskiej – podobnie jak wcześniejsze świadczenie banku polegające na wypłacie kwoty kredytu (por. wyroki Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 17 stycznia 2018 roku, I ACa 674/17 i z dnia 6 grudnia 2017 roku, I ACa 558/17 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 9 listopada 2017 roku, I ACa 1388/16). W uzasadnieniu wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 27 sierpnia 2012 roku (sygn. akt XVII AmC 5344/11) trafnie wskazuje się na to, że omawiany typ umowy kredytu nie jest kredytem walutowym, lecz kredytem udzielanym w walucie polskiej, przy czym również świadczenie główne kredytobiorcy (tj. spłata kwoty kredytu z odsetkami) jest

świadczeniem w walucie polskiej, które już po jego spełnieniu zostaje jedynie przeliczone na walutę obcą (waluta ta stanowi miernik wartości świadczenia, tj. ma sens waloryzacyjny).

Przepis art. 58 § 1 i 2 k.c. stanowi, że czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

W ocenie Sądu, będąca przedmiotem sporu umowa kredytu, co do zasady, nie była sprzeczna z istotą stosunku zobowiązaniowego. Na podstawie umowy poprzednik prawny powoda udzielił powodowi kredytu w wysokości 201.838,98 CHF, co odpowiadało kwocie 442.919 złotych i wypłacił powodowi kwotę kredytu. W umowie, stosownie do przepisu art. 69 ust. 2 pkt 2 ustawy Prawo Bankowe, wyraźnie wskazano kwotę i walutę kredytu. Konieczność ustalenia wysokości zobowiązania powodów w oparciu o kursy walut ustalane przez bank w tabeli kursów samo w sobie nie oznacza nieważności stosunku zobowiązaniowego jako rzekomo naruszającego granice swobody umów. Należy bowiem zwrócić uwagę na fakt, że zasada swobody umów swoje zastosowanie ma w obrocie powszechnym, a więc w obrocie między jednostkami autonomicznymi i równorzędnymi, dlatego też w ramach swobody umów w obrocie powszechnym dopuszczalne byłoby takie postanowienie umowne, w którym to wartość świadczenia opierana byłaby o tabele stosowane przez bank, pod warunkiem ich stosowania we wszystkich relacjach z bankiem bez dyskryminującego odniesienia w stosunku do charakteru relacji z bankiem. Powyższe stwierdzenie oczywiście nie oznacza, że takie same są granice dopuszczalności ukształtowania stosunku prawnego w relacji do stosunków prawnych z udziałem konsumentów, jednakże to realizowane jest przy wykorzystaniu instytucji niedozwolonych postanowień umownych, wprowadzających odmienny reżim prawny niż klasyczna nieważność czynności prawnej w rozumieniu art. 58 § 1 k.c.

Materiał dowodowy sprawy dał natomiast podstawy do ustalenia, że zawarte w umowie klauzule walutowe, ryzyka kursowego, przeliczeniowa i spreadu walutowego są niedozwolonymi klauzulami umownymi.

Zgodnie z postanowieniem § 7 ust. 4 regulaminu w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, wypłata kredytu następuje w złotych według kursu nie niższego niż kurs kupna zgodnie z tabelą obowiązującą w momencie wypłaty środków z kredytu. W przypadku wypłaty kredytu w transzach, stosuje się kurs nie niższy niż kurs kupna zgodnie z tabelą obowiązującą w momencie wypłaty poszczególnych transz.

Zgodnie z postanowieniem § 9 ust. 1 regulaminu raty spłaty kredytu pobierane są z rachunku bankowego kredytobiorcy, prowadzonego w złotych, wskazanego w umowie.

Zgodnie z postanowieniem § 9 ust. 2 pkt 1 i 2 regulaminu raty kredytu podlegające spłacie wyrażone są w walucie obcej wyrażone są w walucie obcej i w dniu wymagalności raty kredytu pobierane są z rachunku bankowego, o którym mowa w ust. 1, według kursu sprzedaży zgodnie z tabelą obowiązującą w banku na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu. Jeżeli dzień wymagalności raty kredytu przypada na dzień wolny od pracy, stosuje się kurs sprzedaży zgodnie z tabelą obowiązującą w banku na koniec ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu.

Zgodnie z postanowieniem § 13 ust. 7 regulaminu, w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, wcześniejsza spłata dokonywana jest w oparciu o kurs sprzedaży zgodnie z tabelą obowiązującą w banku w momencie realizacji dyspozycji.

Zgodnie z § 21 ust. 3 w przypadku postanowienia kredytu indeksowanego do waluty obcej w stan wymagalności, bank dokonuje zamiany waluty kredytu na złote, według kursu sprzedaży, zgodnie z aktualną tabelą obowiązującą w banku.

Przepis art. 385¹ k.c. stanowi, że postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny (§ 1). Jeżeli postanowienie

umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie (§ 2). Nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (§ 3). Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (§ 4).

Klauzulą niedozwoloną w rozumieniu cytowanego przepisu art. 385¹ k.c. jest zatem takie postanowienie umowy zawartej z konsumentem, które spełnia łącznie wszystkie przesłanki określone w przepisie art. 385¹ k.c., tj.:

- 1) nie jest postanowieniem uzgodnionym indywidualnie,
- 2) nie jest postanowieniem w sposób jednoznaczny określającym główne świadczenia stron,
- 3) kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

W świetle okoliczności faktycznych sprawy, będąca przedmiotem sporu umowa została zawarta pomiędzy przedsiębiorcą (pозwany Bank) a konsumentami (powodowie). Zgodnie z art. 22¹ k.c., za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Powodowie zaprzeczyli, aby dom jednorodzinny na budowę którego zaciągnęli kredyt związany był bezpośrednio z prowadzoną przez pozwanego działalnością gospodarczą. Z zeznań powoda J. R. w charakterze strony oraz wpisów w Centralnej Ewidencji i Działalności Gospodarczej, wynika, że w dacie zawarcia umowy kredytu powodowie nie prowadzili działalności gospodarczej, a zatem zawarcie umowy kredytu nie było związane bezpośrednio z działalnością gospodarczą powodów.

Zgodnie z przepisem § 3 art. 385¹ k.c., nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. Odnosi się to w szczególności do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. W piśmiennictwie przyjmuje się, że nie są postanowieniami indywidualnie negocjowanymi („uzgodnionymi”) klauzule sporządzone z wyprzedzeniem, w sytuacji gdy kontrahent nie miał wpływu na ich treść, nawet jeżeli są one zawarte we wzorcu wykorzystanym tylko jednorazowo. W niniejszej sprawie kwestionowane postanowienie umowne nie było uzgodnione indywidualnie przez strony, przy czym istotne jest, czy istniała możliwość negocjacji tego postanowienia, a nie czy to konkretne postanowienie powstało wskutek negocjacji.

W realiach niniejszej sprawy powodowie w ramach podpisanej umowy byli w stanie wybrać wysokość kredytu, „walutę kredytu” oraz marżę, natomiast nie mieli żadnego wpływu na sam mechanizm indeksacji. Ani z treści wniosku o udzielenie kredytu ani z umowy i stanowiącego jej integralną część regulaminu, nie wynika, aby kredytobiorcy mieli jakikolwiek wpływ na mechanizm ustalania kursu kupna czy sprzedaży franka szwajcarskiego, który był podstawą ustalenia wysokości wypłaconej powodom kwoty oraz wysokości rat kapitałowo – odsetkowych i wysokości zobowiązania.

Brak indywidualnego uzgodnienia kwestionowanych przez powodów postanowień umownych dotyczących indeksacji wynika z samego charakteru zawartej umowy – opartej o treść stosowanego przez bank wzorca umownego. Taki sposób zawierania umowy w zasadzie wyklucza możliwość indywidualnego wpływania przez konsumenta na treść powstałego stosunku prawnego, poza ustaleniem kwoty kredytu, ewentualnie wysokości oprocentowania, marży czy prowizji. Przy czym, wpływ konsumenta musi mieć charakter realny, rzeczywiście zostać mu zaoferowany, a nie polegać na teoretycznej możliwości wystąpienia z wnioskiem o zmianę określonych postanowień umowy. Nie stanowi też indywidualnego uzgodnienia dokonanie wyboru przez konsumenta jednego z rodzaju umowy przedstawionej przez przedsiębiorcy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2019 r., IV CSK 13/19). Pozwany nie wykazał zresztą, aby powodom zaoferowano możliwość negocjowania postanowień umowy kreujących mechanizm indeksacji kredytu.

W tym miejscu wskazać należy, że aktualnie w orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje przyjmujące, że zastrzeżone w umowie kredytu złotowego indeksowanego do waluty obcej klauzule kształtujące mechanizm indeksacji określają główne świadczenie kredytobiorcy. W konsekwencji w ten sposób należy też ocenić postanowienie stanowiące część mechanizmu indeksacyjnego, określające sposób oznaczenia kursu miarodajnego dla przeliczenia walutowego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17, OSP 2019, z. 12, poz. 115, z dnia 9 maja 2019 r., I CSK 242/18, z dnia 7 listopada 2019 r. IV CSK 13/19, z dnia 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18). Zawarte zatem w umowie klauzule indeksacyjne dotyczące przeliczania salda kredytu z PLN na (...), a następnie z (...) na PLN, po kursach kupna i sprzedaży z tabeli kursowej Banku, określają główne świadczenie stron umów kredytu denominowanego. Tego rodzaju postanowienia umowne nie podlegają ocenie z punktu widzenia przepisów o niedozwolonych klauzulach umownych, o ile zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Taka sytuacja jednakże nie miała miejsca w okolicznościach faktycznych sprawy.

W ocenie Sądu uznać należy, że kwestionowane postanowienia umowne zostały sformułowane niejednoznacznie w części, w jakiej odwołują się do nieweryfikowalnego w dacie zawarcia umowy, arbitralnie ustalanego przez pozwany Bank, kursu waluty (kupna/sprzedaży), bez określenia precyzyjnego działania mechanizmu wymiany waluty. Wprowadzone do przedmiotowej umowy klauzule indeksacyjne, odwołujące się do tabeli kursów sporządzanej każdego dnia roboczego przez bank, a więc pozostawiające ustalenie kursu wymiany pozwanemu, z samej już istoty zaprzeczają wymogowi przedstawienia kredytobiorcy (powodom) w przejrzysty sposób, mechanizmu ustalania tych kursów, tak aby mógł on w oparciu o obiektywne kryteria oszacować wysokość swojego zobowiązania. Wobec powyższego, skoro główne świadczenie powoda w postaci kwoty kredytu do spłaty, przy przyjęciu kursu ustalonego arbitralnie przez pozwany bank nie zostało określone w sposób jednoznaczny, w niniejszej sprawie możliwym było uznanie powyższych klauzul za abuzywne, jako sprzecznych z dobrymi obyczajami oraz rażąco naruszających interesy konsumenta.

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej podkreślał, że wymogu przejrzystości warunków umownych nie można zawęzić do zrozumiałości tych warunków pod względem formalnym i gramatycznym, lecz przeciwnie, z uwagi na to, że system ochrony konsumentów opiera się na założeniu, iż konsument jest stroną słabszą niż przedsiębiorca, między innymi ze względu na stopień poinformowania, ów wymóg wyrażenia warunków umownych prostym i zrozumiałym językiem i w konsekwencji przejrzystości musi podlegać wykładni rozszerzającej. Wobec powyższego wymóg, aby warunek umowny był wyrażony prostym i zrozumiałym językiem, należy rozumieć w ten sposób, iż powinien być on rozumiany jako nakazujący także, by umowa przedstawiała w sposób przejrzysty konkretne działanie mechanizmu, do którego odnosi się ów warunek, a także, w zależności od przypadku, związek między tym mechanizmem a mechanizmem przewidzianym w innych warunkach, tak by konsument był w stanie oszacować, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływające dla niego z tej umowy konsekwencje ekonomiczne. Od konsumenta wymagać można rozważliwego i krytycznego podejścia do przedstawianej mu oferty, połączonego z przeanalizowaniem udzielonych mu informacji. Jednakże podstawowym wymogiem pozwalającym na ocenę zachowania konsumenta jest uprzednie spełnienie przez przedsiębiorcę ciężących na nim obowiązków informacyjnych. Nie może znaleźć akceptacji próba nałożenia na konsumenta obowiązków, które w istocie sprowadzałyby się do założenia pełnej nieufności wobec przedstawianej mu przez przedsiębiorcę oferty i połączonych z tym informacji. Konsument nie ma obowiązku weryfikować udzielanych mu przez przedsiębiorcę informacji, poszukiwać w innych źródłach wyjaśnienia wszelkich niejasności, sprzeczności czy wreszcie ewentualnej nieprawdziwości przedstawianych mu danych i informacji. Nie może działać przy założeniu, że przedsiębiorca chce go oszukać, wykorzystać jego niedoświadczenie czy brak wiedzy. Przeciwnie – ma pełne prawo działać w zaufaniu do przedsiębiorcy, udzielanych mu przez niego informacji i w oparciu o nie dokonywać swoich wyborów. Natomiast obciążenie konsumenta niekorzystnymi dla niego skutkami niezachowania odpowiedniej ostrożności, rozważliwego i krytycyzmu może nastąpić dopiero w sytuacji, w której zostanie ustalone, że uprzednio zostały mu przedstawione adekwatne, pełne i zrozumiałe informacje. Informacje te muszą być przy tym przedstawione w odpowiednim czasie, przed zawarciem umowy, tak aby konsument miał możliwość spokojnego zapoznania się z nimi i ich analizy.

Kredytobiorca musi zostać jasno poinformowany, że podpisując umowę kredytu w obcej walucie, ponosi pewne ryzyko kursowe, które z ekonomicznego punktu widzenia może okazać się dla niego trudne do udźwignięcia w przypadku dewaluacji waluty, w której otrzymuje wynagrodzenie. Przedsiębiorca musi przedstawić ewentualne wahania kursów wymiany i ryzyko wiążące się z zaciągnięciem kredytu w walucie obcej, zwłaszcza w przypadku, gdy konsument będący kredytobiorcą nie uzyskuje dochodów w tej walucie. Kwestia ta powinna zostać rozpatrzona w świetle całokształtu istotnych okoliczności faktycznych, do których zaliczają się formy reklamy i informacji stosowane przez kredytodawcę w procesie negocjacji umowy kredytu (por. wyroki (...) z 20 września 2017 roku w sprawie C-186/16 i z 20 września 2018 roku, w sprawie C-51/17).

Powodowie w okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy zaprzeczyli, aby zostali w sposób wyczerpujący i zrozumiały poinformowani o skutkach, jakie wiążą się z zastosowaniem w umowie mechanizmu indeksacji. Przede wszystkim, nie poinformowano ich o wpływających z umowy konsekwencjach ekonomicznych, w tym przyjęcia przez kredytobiorcę ryzyka kursowego, które z ekonomicznego punktu widzenia może okazać się dla niego trudne do udźwignięcia w przypadku dewaluacji waluty. Pozwany Bank nie wykazał również, aby przekazał powodom posiadane przez siebie informacje o historycznych zmianach kursu, w szczególności o wcześniejszych wahaniami kursu (...) oraz jego zmienności. Brak jest również dokumentu, z którego wynikałoby, że powodowie zostali poinformowani, że w zasadzie ryzyko kursowe jest nieograniczone. W szczególności nie poinformowano powodów, że zmiana kursu franka szwajcarskiego skutkuje nie tylko zmianą wysokości raty kapitałowo – odsetkowej, ale przede wszystkim zmianą (wzrostem) wysokości kwoty, którą powodowie zobowiązani są zwrócić bankowi. Fakt udzielenia powodom szczegółowych informacji w powyższym zakresie nie wynika również zeznań świadka A. S.. Wskazać przy tym należy, że świadek ten zeznawał jedynie co do tego, jakie zasady udzielania informacji obowiązywały w banku, nie był natomiast obecny przy zawieraniu umowy z powodami. Niewątpliwie doszło zatem do rażącego naruszania interesów powodów, którzy zostali narażeni na brak bezpieczeństwa ekonomicznego z uwagi na brak możliwości realnego przewidzenia skutków finansowych umowy. O ile umowa kredytu z natury swej wiąże się z pewną niepewnością dla kredytobiorcy co do możliwości jej spłaty, to jednak w poprawnie ukształtowanym stosunku prawnym dotyczy to wyłącznie okoliczności dotyczących kredytobiorcy (to jest jego stanu majątkowego determinowanego możliwościami zarobkowymi czy też koniunkturą gospodarczą), a nie okolicznościami leżącymi po stronie kredytodawcy i możliwością ustalania przez niego wysokości zobowiązania.

W rezultacie należało przyjąć, że zakwestionowane przez powodów postanowienia umowne wprowadzające mechanizm indeksacji zostały sformułowane w sposób niejednoznaczny.

Kwestia abuzywności nie została zmieniona przez wejście w życie ustawy z dnia 29 lipca 2011 roku o zmianie ustawy Prawo bankowe i innych ustaw (Dz. U. z 2011 r. Nr 165, poz. 984), tzw. ustawy antyspreadowej. Wejście w życie przepisów ustawy antyspreadowej nie wyłącza możliwości powoływania się na abuzywność klauzul związanych z niejasnym i jednostronnym sposobem określania kursu waluty, po jakim ma być dokonywana spłata, zawartych w umowach kredytowych, które podpisane i realizowane były jeszcze przed wejściem w życie tej nowelizacji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17, Lex nr 2642144).

W okolicznościach faktycznych sprawy omawiane postanowienia niewątpliwie kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

W rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. „rażące naruszenie interesów konsumenta” oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym, natomiast „działanie wbrew dobrym obyczajom” w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego wyraża się w tworzeniu przez kontrahenta konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku. Pojęcia te mają charakter niedookreślony i ocenny; wymagają dokonania ich wykładni w każdej sprawie indywidualnie, z uwzględnieniem celu umowy, charakteru stosunku zobowiązaniowego, jak również zwyczajów i norm przyjętych w konkretnej dziedzinie aktywności gospodarczej (jest to szczególnie istotne w takich dziedzinach, które wytworzyły własne wzorce etyczne postępowania wobec konsumentów – takich jak bankowość, działalność ubezpieczeniowa itp.). Podstawowym elementem przyjętych w obrocie gospodarczym dobrych obyczajów jest zasada lojalności, uczciwości

i szacunku wobec kontrahenta. Sprzeczne z dobrymi obyczajami będą więc takie działania, które zmierzają do niedoinformowania, dezinformacji, wykorzystania naiwności lub niewiedzy klienta, wprowadzenia go w błąd co do realnych obciążeń i ryzyka związanego z umową oraz co do tego, jakie świadczenia na swoją rzecz zastrzegł przedsiębiorca. Jeśli chodzi o pojęcie „interesu konsumenta”, to obejmuje ono elementy ekonomiczne (przede wszystkim związane z zachowaniem ekwiwalentności świadczeń stron oraz proporcjonalności obciążeń nałożonych na konsumenta do realnych kosztów związanych z umową i wartości świadczeń uzyskanych przez konsumenta), ale również pozaekonomiczne, takie jak pewność obrotu, zaufanie, czas poświęcony na realizację swoich uprawnień, przekonanie o rzetelnym potraktowaniu przez drugą stronę umowy. Ustawodawca wymaga, by naruszenie interesów konsumenta przez klauzulę niedozwoloną nastąpiło w stopniu „rażącym”, a zatem musi być to naruszenie znaczne, polegające na drastycznym odejściu od zasad uczciwego obrotu, lojalności, szacunku dla drugiej strony umowy. Działanie wbrew „dobrym obyczajom” w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego wyraża się w tworzeniu przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 13 września 2012 roku, sygn. VI ACa 461/12). Rażące naruszenie interesów konsumentów polega w tym kontekście na nieusprawiedliwionej dysproporcji praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005 roku, sygn. I CK 832/04). Oceny natomiast zgodności postanowienia z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będąca przedmiotem oceny (art. 385² k.c.).

Zdaniem Sądu, zawarte w przedmiotowej umowie klauzule przeliczeniowe uznać należy za abuzywne, po pierwsze ze względu na odwoływanie się przez nie do ustalanego w sposób nieobiektywny kursu (...), nie zaś do obiektywnych wskaźników, na które żadna ze stron nie miałyby wpływu. Zawarte w spornej umowie klauzule pozwalały pozwanemu Bankowi kształtować kurs wedle swojej woli w zakresie wysokości spreadu walutowego. Na mocy powołanych postanowień, pozwany mógł jednostronnie i w sposób wiążący, modyfikować wskaźnik, według którego obliczana była wysokość zobowiązania powoda, a tym samym mógł wpływać na wysokość jego świadczenia. Przyznanie sobie przez pozwanego prawa do jednostronnego regulowania wysokości kwoty uruchamianego we frankach oraz wysokości rat kredytu poprzez samodzielne wyznaczanie kursów kupna oraz sprzedaży franka szwajcarskiego – dowolnego kształtowania wysokości tzw. spreadu, przy jednoczesnym pozbawieniu powoda jakiegokolwiek wpływu na ten element, bez wątplenia narusza jego interesy i jest sprzeczne z dobrymi obyczajami. Pojęcie „spreadu” oznacza wynagrodzenie za wykonanie usługi wymiany waluty. W niniejszej sprawie pomiędzy stronami, w ramach przedmiotowej umowy nie dochodziło jednak do faktycznej transakcji wymiany walut, a więc pobieranemu od powoda „spreadowi” nie odpowiadało żadne świadczenie Banku. W istocie była to zatem prowizja na rzecz pozwanego, której wysokości powód nie mógł oszacować, nie podlegała ona w zasadzie żadnej kontroli. Wysokość tej prowizji zależała wyłącznie od pozwanego. Wobec powyższego, treść kwestionowanych postanowień umożliwiała pozwanemu bankowi na jednostronne kształtowanie sytuacji powoda w zakresie wysokości otrzymanego świadczenia, a także spłaty zobowiązania wobec banku, przez co zakłócona została równowaga pomiędzy stronami przedmiotowej umowy. W orzecznictwie powszechnie uznaje się klauzule umowne, które pozwalają bankowi na arbitralne ustalanie kursów, od których zależy wysokość zobowiązania kredytobiorców, za klauzule abuzywne, zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. i jako takie niewiążące konsumenta

Tym samym, postanowienia § 7 ust. 4 , § 9 ust. 1 i 2 , § 13 ust. 7 oraz § 21 ust. 3 stanowiącego integralną część umowy kredytu, nie wiążą powodów jako konsumentów.

Konieczne jest więc ustalenie, jaki skutek dla umowy kredytu z dnia 11 maja 2007 roku zwartej przez strony ma wyeliminowanie wyżej wskazanych niedozwolonych postanowień umownych.

Do elementów przedmiotowo istotnych umowy kredytu denominowanego, ze względu na genezę i przyczyny wyodrębnienia tego rodzaju umów kredytowych, niewątpliwie należy zaliczyć klauzule denominacyjne oraz oprocentowanie oparte na stopie referencyjnej charakterystycznej dla waluty obcej, do której indeksowany jest kredyt ((...), nie zaś WIBOR). Mając na względzie wszystkie powołane wyżej okoliczności sprawy strony niniejszego postępowania nie zawarłyby spornej umowy bez postanowień przewidujących denominację kredytu. Za powyższym twierdzeniem przemawia chociażby ustalenie wysokości odsetek w oparciu o stopę procentową stosowaną na rynku do waluty szwajcarskiej (tj. w oparciu o stawkę referencyjną LIBOR dla waluty (...)). Należy bowiem zauważyć, że na rynku finansowym nie są znane umowy kredytów złotych oprocentowanych przy wykorzystaniu stóp procentowych przeznaczonych dla waluty (...), gdyż udzielenie kredytu w PLN oprocentowanego po stawce LIBOR jawi się jako nieuzasadnione ekonomicznie. Dla waluty PLN, zgodnie z regulacjami rynku krajowego, wyznaczana jest stawka WIBOR i ma ona zastosowanie do oprocentowania kredytów złotych. Przy wykorzystaniu stawki LIBOR dla kredytu udzielanego w PLN dochodziłoby bowiem do użycia niewłaściwej ceny pieniądza. Użycie zaś stawki WIBOR dla kredytów denominowanych lub indeksowanych walutami obcymi, powodowałoby duże ryzyko braku możliwości pokrycia kosztów finansowania kredytu przez bank, co stoi w sprzeczności z zasadą odpowiedzialności za zgromadzone środki. Przy udzielaniu kredytów banki zobowiązane są zapewnić zabezpieczenie udzielanych kredytów poprzez zaciągnięcie zobowiązań w walucie tego kredytu. Jeśli kredyt udzielony klientowi będzie oprocentowany według stopy LIBOR (z założenia niższej niż dla innych walut), a zobowiązanie banku według wyższej stopy WIBOR – właściwej dla kredytów złotych, to doprowadzi to do natychmiastowego wygenerowania straty po stronie banku. Denominacja, czyli przeliczenie kredytu na (...) ma umożliwić zrównoważenie wierzytelności i zobowiązań banku. Bez tej operacji (nawet dokonywanej jedynie poprzez czynności księgowe) zastosowanie stopy procentowej właściwej dla innej waluty do zobowiązania wyrażonego w złotych polskich byłoby ekonomicznie bezzasadne. W związku z powyższym uznać należy, że niewątpliwie bez zakwestionowanych postanowień przedmiotowa umowa kredytu denominowanego traci swoją odrębność prawną. W tych warunkach umowa kredytu nie zostałaby zawarta w ogóle, względnie zostałaby zawarta na warunkach odmiennych (np. jako kredyt w złotychkach oprocentowany według stopy WIBOR).

Powyższe oznacza więc, że nieważność powoływanych klauzul denominacyjnych prowadzi do nieważności spornej umowy kredytu w całości ex tunc na podstawie art. 58 § 3 k.c.

Konieczne jest zatem ustalenie, czy zakwestionowane postanowienia umowne mogą być zastąpione innymi postanowieniami. Sąd orzekający w niniejszej sprawie popiera stanowisko judykatury zgodnie z którym, brak jest możliwości modyfikacji postanowień umownych uznanych za wadliwe. Zgodnie z orzecznictwem (...), dyrektywa 93/13/EWG sprzeciwia się modyfikacji przez sąd treści umowy w taki sposób, aby wyeliminować abuzywność kontrolowanego postanowienia. (...) uznał, że tego rodzaju praktyka orzecznicza podważałaby odstraszać względem profesjonalistów działanie mechanizmu niezwiązania konsumenta postanowieniami abuzywnymi. Rzeczeni profesjonalści nadal mieliby pokusę, by posługiwać się tymi postanowieniami, skoro sądowa modyfikacja treści umowy przez sąd służyłaby także ich interesom” (por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 14.06.2012r., C-618/10). Powyższy pogląd, znajduje dodatkowo odzwierciedlenie w krajowym orzecznictwie, gdzie tak jak w wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu I Wydział Cywilny z dnia 6 02.2017 r. /sygn. akt I ACa 1585/16, opubl. OSAW 2017/3/364 oraz LEX nr 2340273/, podkreśla się, iż „jeśli określone postanowienie umowne uznane zostało za niedozwolone, jego modyfikacja przez sąd jest niedopuszczalna. Nie znajduje bowiem żadnej podstawy prawnej zastąpienie bezskutecznej klauzuli innym postanowieniem umownym albo ukształtowanie wysokości świadczenia objętego klauzulą abuzywną do takiej wysokości, przy której można by ją uznać za dozwoloną, a przez to wiążącą strony”. Niemożność wypełnienia luk powstałych po wyeliminowaniu klauzul odnoszących się do tabeli kursowych akcentowano w orzeczeniu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 03.10.2019r. /sygn. akt C-260/18/ gdzie zaznaczono, że „art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie wypełnieniu luk w umowie, spowodowanych usunięciem z niej nieuczciwych warunków, które się w niej znajdowały, wyłącznie na podstawie przepisów krajowych o charakterze ogólnym, przewidujących, że skutki wyrażone w treści czynności prawnej są uzupełniane w szczególności przez skutki wynikające z zasad słuszności lub ustalonych zwyczajów, które nie stanowią przepisów dyspozytywnych lub przepisów mających zastosowanie, w przypadku gdy strony umowy wyrażą na to

zgodę” /pkt 62, wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 03.10.2019r. w sprawie C-260/18/. Tak ograniczony stosunek prawny należy więc uznać za nieważny jako sprzeczny z naturą stosunku prawnego (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 23 października 2019 r., V ACa 567/18, Lex nr 276103).

Jednocześnie nieważności stosunku prawnego, w okolicznościach faktycznych sprawy, nie sprzeciwia się względ na ochronę interesów konsumenta, który mógłby być postawiony w sytuacji bez wyjścia wskutek konieczności natychmiastowej spłaty całego kredytu. Na rozprawie w dniu 14 czerwca 2022 roku powodowie zostali pouczeni, że:

„w niniejszym postępowaniu z uwagi na to, że przy zawarciu umowy kredytu mieli status konsumenta, w wyniku merytorycznego rozpoznania niniejszej sprawy, sąd orzekający może dojść do ewentualnego wniosku, że wynikające z umowy kredytu klauzule walutowe, ryzyka kursowego, przeliczeniowa, spreadu walutowego są postanowieniami niedozwolonymi (abuzywnymi) w rozumieniu art. 385 1 k.c. – chodzi o postanowienia § 7 ustęp 4 Regulaminu kredytu hipotecznego udzielanego przez (...) (zastosowanie przy wypłacie kursu nie niższego niż kurs kupna waluty (...) obowiązującego w dniu wypłaty zgodnie z Tabelą kursów obowiązujących w banku w momencie wypłaty środków z kredytu), § 9 ustęp 1 i 2 ww. regulaminu-(zastosowanie kursu sprzedaży waluty (...) obowiązującego w banku na koniec ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty zgodnie z Tabelą kursów obowiązujących w Banku), § 13 ust. 7 Regulaminu (wcześniejsza spłata dokonywana jest w oparciu o kurs sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą w Banku w momencie realizacji dyspozycji), § 21 ust. 3 Regulaminu (w przypadku postawienia kredytu w stan wymagalności Bank dokonuje zmiany waluty kredytu na złote według kursu sprzedaży zgodnie z aktualną Tabelą obowiązującą w Banku); W takim przypadku Sąd będzie rozważał czy umowa kredytu z 11.05.2017 r. łącząca strony jest ważna czy też jest nieważna; w związku z tym konsument ma następujące możliwości:

-może potwierdzić, że chce być związany ewentualnymi ww. wskazanymi postanowieniami Regulaminu, które mogą być uznane za niedozwolone (abuzywne) i że w jego ocenie umowa kredytu powinna być uznana za ważną i dalej obowiązywać,

-może wskazać, że uważa, iż występowanie w umowie potencjalnych klauzul niedozwolonych, a więc w niniejszej sprawie ww. postanowienia Regulaminu powodują nieważność umowy kredytu w całości; w takim przypadku, gdy Sąd stwierdzi nieważność umowy, to konsument może żądać od Banku zwrotu całości świadczeń spełnionych przez konsumenta na rzecz Banku w wykonaniu umowy kredytu; natomiast Bank może domagać się zwrotu przez konsumenta kapitału wypłaconego kredytu oraz tzw. roszczenia z tytułu wynagrodzenia za korzystanie z kapitału (to ostatnie roszczenie jest wysoce sporne czy przysługuje Bankowi, który zastosował w Regulaminie postanowienia niezgodne z prawem),

-może wskazać, że uważa, iż występowanie w Regulaminie potencjalnych klauzul niedozwolonych, nie powoduje nieważności umowy kredytu w całości; w takim wypadku umowa kredytu obowiązuje dalej bez postanowień uznanych za niedozwolone (abuzywne), a Sąd będzie rozważał w takim przypadku dwie możliwości: pierwsza – luki powstałe po usunięciu klauzul niedozwolonych mogą zostać uzupełnione kursem średnim NBP dla waluty (...) lub średnim kursem rynkowym dla (...); druga – luki powstałe po usunięciu klauzul niedozwolonych nie mogą zostać uzupełnione i umowa dalej obowiązuje bez postanowień uznanych za niedozwolone (abuzywne).

Powodowie, po pouczeniu, oświadczyli, że mają świadomość, że w przypadku ustalenia, że umowa kredytu jest nieważna, zobowiązani będą zwrócić pozwanemu Bankowi wypłaconą im kwotę kredytu i podtrzymują wniosek o ustalenie, że umowa jest nieważna.

W świetle powyższego uznać należało, że umowa kredytu z dnia 11 maja 2007 roku zawarta przez powodów i pozwanego Bank jest nieważna.

Stwierdzenie, że umowa z dnia 11 maja 2007 roku jest nieważna, wywołuje ten skutek, że powodowie nie byli zobowiązani do zapłaty na rzecz pozwanego Banku jakichkolwiek kwot wynikających z tej umowy i zasadnie mogą się domagać ich zwrotu.

Na podstawie opinii biegłego sądowego R. B. Sąd ustalił, że od dnia zawarcia umowy kredytu do dnia sporządzenia opinii powodowie zapłacili na poczet spłaty kredytu kwotę 275.981,82 złotych, w tym: 195.171,95 złotych tytułem spłaty kapitału, 80.797,83 złote tytułem spłaty odsetek umownych oraz 12,04 złote tytułem odsetek karnych.

W zakresie rozliczeń stron będących konsekwencją nieważności umowy kredytu Sąd podziela w całości argumentację prawną przedstawioną przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 16 lutego 2021 r.(sygn. akt III CZP 11/20) , w której stwierdzono między innymi, że stronie, która w wykonaniu umowy kredytu, dotkniętej nieważnością, spłacała kredyt, przysługuje roszczenie o zwrot spłaconych środków pieniężnych jako świadczenia nienależnego (art. 410 § 1 w związku z art. 405 k.c.) niezależnie od tego, czy i w jakim zakresie jest dłużnikiem banku z tytułu zwrotu nienależnie otrzymanej kwoty kredytu. Oznacza to, że w razie nieważności umowy kredytu dokonywane przez niedoszłego kredytobiorcę płatności, mające stanowić spłatę wykorzystanego kredytu, są świadczeniami nienależnymi, podobnie jak świadczeniem nienależnym jest w takiej sytuacji wypłata środków pieniężnych przez bank. Zgodnie zaś z art. 410 § 1 w związku z art. 405 k.c. świadczenia nienależne podlegają zwrotowi. Proste zastosowanie tej reguły prowadzi do wniosku, że między bankiem a niedoszłym kredytobiorcą powstają wówczas różne zobowiązania restytucyjne: zobowiązanie niedoszłego kredytobiorcy do zwrotu wykorzystanych środków pieniężnych oraz zobowiązania banku do zwrotu uiszczonych płatności. Przepisy art. 410 i n. k.c. nie zawierają żadnej odrębnej regulacji, która wskazywałaby na jakąkolwiek zależność tych zobowiązań, w szczególności odwzorowującą zamierzony przez strony związek między obowiązkami mającymi wynikać z umowy kredytu (choćby na wzór art. 495 k.c.). W przypadku nieważności umowy wzajemnej zobowiązania stron do zwrotu otrzymanych nienależnie świadczeń są co do zasady od siebie niezależne, co odpowiada aprobowanej w doktrynie i przez Sąd Najwyższy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, Glosa 2020, nr 4, s. 67) teorii dwóch kondycji, przeciwstawianej teorii salda, zgodnie z którą w przypadku nieważnej umowy wzajemnej przedmiotem roszczenia restytucyjnego nie jest osobno każde ze spełnionych świadczeń, lecz jedynie nadwyżka wartości jednego z nich nad wartością drugiego, w związku z czym poszczególne świadczenia wzajemne stanowią jedynie wartości rachunkowe (nie podlegają zasadzie aktualności wzbogacenia), powstaje tylko jedno roszczenie restytucyjne, a dłużnikiem jest ten, komu ta nadwyżka (dodatnie saldo) przypadła (i nie została następnie utracona).W konsekwencji Sąd orzekający nie znajduje co do zasady uzasadnionej argumentacji prawnej co do teorii salda jako podstawy rozliczeń stron nieważnej umowy kredytu. Przyjąć należy jako obowiązującą teorię dwóch kondycji.

Nadto wskazać należy, że w ocenie Sądu nie zachodzą przesłanki do uznania, że spoczywający na pozwanym Banku obowiązek zwrotu świadczenia na podstawie art. 410 k.c. w związku z art. 405 k.c. wygasł z uwagi na zużycie przez niego korzyści w postaci spłat rat kredytów przez stronę powodową, co powoduje, że Bank nie jest już wzbogacony. Ewentualne twierdzenie co do zużycia korzyści nie zostało wykazane (art. 6 k.c. w związku z art. 232 k.p.c. w związku z art. 409 k.c.) na podstawie jakichkolwiek dowodów. Samo podniesienie twierdzeń faktycznych w tym zakresie nie stanowi o udowodnieniu tych faktów. Po drugie, jak wskazał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 16 lutego 2021 r., (sygn. akt III CZP 11/20) , z art. 410 § 2 k.c. wynika, że świadczenie spełnione w wykonaniu nieważnego zobowiązania jest - z zastrzeżeniem przypadków tzw. konwalidacji - świadczeniem nienależnym, a tym samym zgodnie z art. 410 § 1 w związku z art. 405 k.c. podlega zwrotowi jako korzyść majątkowa uzyskana bezpodstawnie kosztem świadczącego, co do zasady bez potrzeby ustalania, czy i w jakim zakresie spełnione świadczenie wzbogaciło osobę, na której rzecz świadczenie zostało spełnione, ani czy majątek spełniającego świadczenie uległ zmniejszeniu. Samo bowiem spełnienie świadczenia wypełnia przesłankę zubożenia po stronie świadczącego, a uzyskanie tego świadczenia przez odbiorcę - przesłankę jego wzbogacenia (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2011 r., I CSK 66/11, niepubl., z dnia 9 sierpnia 2012 r., V CSK

372/11, niepubl., z dnia 28 sierpnia 2013 r., V CSK 362/12, niepubl., z dnia 15 maja 2014 r., II CSK 517/13, niepubl. i z dnia 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, niepubl.).

Pozwany nie wykazał również, aby zaistniały podstawy do odmowy uwzględnienia żądania pozwu na podstawie przepisu art. 411 pkt 1 k.c. Zgodnie z jego treścią nie można żądać zwrotu świadczenia jeżeli spełniający świadczenie wiedział, że nie był do świadczenia zobowiązany, chyba że spełnienie świadczenia nastąpiło z zastrzeżeniem zwrotu albo w celu uniknięcia przymusu lub w wykonaniu nieważnej czynności prawnej.

Celem przepisu art. 411 pkt 1 k.c. jest przekreślenie roszczenia restytucyjnego w tych wypadkach, gdy spełniający świadczenie ma pełną, nienaruszoną przez jakiejkolwiek wątpliwości świadomość, że może bez ujemnych dla siebie konsekwencji prawnych go nie wykonać, a mimo to je spełnia. (...) w rozumieniu art. 411 pkt 1 k.c. jest to całkowita świadomość tego, iż świadczenie się nie należy i że spełniający je może bez ujemnych dla siebie konsekwencji prawnych go nie wykonać, a mimo to je spełnia. Świadomość spełniającego świadczenie zachodzi wtedy, gdy zarówno znany jest mu stan faktyczny, jak i stan prawny uzasadniający brak obowiązku świadczenia. Istotne znaczenie dla oceny stanu wiedzy ma przy tym data spełnienia świadczenia (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 23 czerwca 2017 roku, I ACa 69/17; wyroki Sądu Apelacyjnego w Warszawie: z dnia 21 października 2016 roku, I ACa 1760/15 oraz z dnia 15 stycznia 2015 roku, I ACa 1035/14; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 21 maja 2014 roku, I ACa 246/14). Ryzyko spełnienia takiego świadczenia musi ponosić jedynie solvens (volenti non fit iniuria). Jednakże w wypadku, gdy accipiens dobrowolnie oddał tak spełnione świadczenie solvensowi, nie może żądać jego zwrotu (brak regulacji tej kwestii, ale przyjęcie tezy przeciwnej byłoby nierozsądne; zachodzi tu analogia do zobowiązań naturalnych) (zob. P. Księżak, *Bezpodstawne...*, s. 207). Jednocześnie wskazać należy, że wątpliwości co do obowiązku spełnienia świadczenia nie mogą być utożsamiane z wymaganą przez przepis art. 411 pkt 1 k.c. pozytywną wiedzą dłużnika o braku powinności spełnienia świadczenia (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 12 grudnia 1997 roku, III CKN 236/97, z dnia 10 czerwca 2003 roku, I CKN 390/01).

Należy podkreślić, że reguła wypływająca z powyższego przepisu dotyczy wyłącznie przypadku nieistnienia zobowiązania (condictio indebiti). Nie wpływa zatem ujemnie na skuteczność kondykcji fakt, że solvens w chwili spełnienia świadczenia wiedział, że jego podstawa w przyszłości odpadnie albo że czynność prawna będąca podstawą świadczenia jest nieważna (art. 411 pkt 1 nie obejmuje conditiones causa finita i sine causa, co w odniesieniu do tej ostatniej jest wyraźnie zaznaczone w treści przepisu).

Nieuzasadniony okazał się również podniesiony przez pozwanego Bank zarzut przedawnienia roszczenia powodów.

Przepis art. 118 k.c. stanowi, że jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi sześć lat, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej - trzy lata. Jednakże koniec terminu przedawnienia przypada na ostatni dzień roku kalendarzowego, chyba że termin przedawnienia jest krótszy niż dwa lata. Zgodnie natomiast z przepisem art. 120 § 1 k.c., bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. Jeżeli wymagalność roszczenia zależy od podjęcia określonej czynności przez uprawnionego, bieg terminu rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął czynność w najwcześniejszym możliwym terminie.

Do zwrotu świadczeń spełnionych przez strony na podstawie nieważnej umowy ma zastosowanie reżim zwrotu nienależnego świadczenia, dotyczy to także reguł przedawnienia roszczeń. Zważywszy jednak zastrzeżoną dla kredytobiorcy-konsumenta możliwość podjęcia ostatecznej decyzji co do sanowania niedozwolonej klauzuli albo powołania się na całkowitą nieważność umowy także wtedy, gdy mogłaby zostać utrzymana w mocy przez zastąpienie klauzuli abuzywnej stosownym przepisem (por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 3 października 2019 r. w sprawie C-260/18, K. D. i J. D. przeciwko R. Bank (...), pkt 55, 67), należy uznać, że co do zasady

termin przedawnienia tych roszczeń może rozpocząć bieg dopiero po podjęciu przez kredytobiorcę - konsumenta wiążącej (świadomej, wyraźnej i swobodnej) decyzji w tym względzie. Dopiero bowiem wówczas można uznać, że brak podstawy prawnej świadczenia stał się definitywny (na pewne podobieństwo przypadku do *condictio causa finita*), a strony mogły zażądać skutecznie zwrotu nienależnego świadczenia. Oznacza to w szczególności, że kredytobiorca-konsument nie może zakładać, iż roszczenie banku uległo przedawnieniu w terminie liczonym tak, jakby wezwanie do zwrotu udostępnionego kredytu było możliwe już w dniu jego udostępnienia (por. wyrok SN z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, L.). Podobnie bank również nie może przyjmować, że roszczenie kredytobiorcy – konsumenta uległo przedawnieniu w terminie liczonym tak, jakby wezwania do zwrotu spełnionych wykonaniu umowy świadczeń było możliwe już w dniu ich spełnienia.

Z dowodów przeprowadzonych w niniejszym postępowaniu wynika, że strona powodowa podjęła świadomą decyzję co do powołania się na całkowitą nieważność umowy wysyłając do pozwanego wezwanie do ugodowego rozwiązania sporu w dniu 13 maja 2016 roku (vide karta 66 akt sprawy). W dniu 26 października 2016 roku powodowie wnieśli przeciwko pozwanemu pozew o zapłatę, co w świetle treści przepisu art. 123 par. 1 pkt 1 k.c., skutkowało przerwaniem biegu terminu przedawnienia.

Wobec takich ustaleń termin przedawnienia roszczeń strony powodowej na podstawie art. 118 k.c. jeszcze nie upłynął.

Mając powyższe na uwadze, Sąd uwzględnił powództwo i zasądził od pozwanego Banku na rzecz powodów łącznie kwotę 75.000 złotych oraz odsetki ustawowe za opóźnienie, liczonych w stosunku rocznym, od kwot:

-29.328,21 złotych od dnia 8 sierpnia 2017 roku do dnia zapłaty,

-45.671,79 złotych od dnia 20 kwietnia 2022 roku do dnia zapłaty

i oddalił powództwo w pozostałym zakresie, tj. co do odsetek ustawowych za opóźnienie liczonych od kwoty 29.328,21 złotych za okres od dnia wniesienia pozwu, tj. 26 października 2016 roku do dnia doręczenia pozwanemu odpisu pozwu wraz z odpisem załączników (tj. 7 sierpnia 2017 r.) oraz odsetek od kwoty 45. 671,79 złotych od dnia 19 kwietnia 2022 roku.

Powodowie pierwotnie w pozwie domagali się zasądzenia kwoty 29.328,21 złotych wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, następnie zaś w piśmie z dnia 22 marca 2022 r. rozszerzającym powództwo wskazali, że domagają się zapłaty kwoty 29.328,21 złotych od dnia doręczenia pozwanemu odpisu pozwu do dnia zapłaty, zatem od daty późniejszej, niż początkowo żądali. Sąd, uwzględniając powództwo w jego zmodyfikowanej wersji, zasądził na rzecz powodów odsetki ustawowe od kwoty 29.328,21 złotych od dnia 8 sierpnia 2017 roku do dnia zapłaty (tj. od dnia następującego po dacie doręczenia pozwanemu odpisu pozwu, co miało miejsce w dniu 7 sierpnia 2017 r. (vide k.146 akt sprawy). Ponieważ powodowie w zakresie „rozbieżności” między pierwotną, a późniejszą datą żądania zapłaty odsetek (data wniesienia pozwu- data doręczenia pozwanemu odpisu pozwu) powództwa nie cofnęli, w tym nieznacznym zakresie Sąd powództwo oddalił, o czym orzeczono w punkcie 2 wyroku. Podobnie, kwota 45.671,79 złotych została na rzecz powodów zasądzona z odsetkami ustawowymi nie od dnia doręczenia pozwanemu pisma rozszerzającego żądanie pozwu, co miało miejsce dnia 19 kwietnia 2022 r. (vide k. 1016 akt sprawy), lecz od dnia następującego po tej dacie, tj. od dnia 20 kwietnia 2022 roku do dnia zapłaty, i w tym nieznacznym zakresie powództwo również zostało oddalone.

W ocenie Sądu orzekającego, należności dochodzone pozwem należało zasądzić na rzecz powodów jako małżonków łącznie z uwagi na charakter bezudziałowy wspólności ustawowej małżeńskiej łączącej powodów. W tym zakresie Sąd orzekający podziela stanowisko wyrażone w doktrynie – vide E. G., O wadliwościach stosowania zasad solidarności czynnej w postępowaniu sądowym – uwag kilka, Monitor Prawniczy, 2009 r., nr 3 – zgodnie z którym kwota dochodzona przez małżonków łącznie do majątku objętego ustawową wspólnością majątkową małżeńską podlega formule zasądzenia świadczenia na rzecz powodów bez zastosowania konstrukcji zasądzenia solidarnego. Nadto stanowisko takie wynika między innymi z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2011 r., III CZP 130/10, wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu, sygn. akt I ACa 652/13. W ocenie Sądu orzekającego w takim przypadku jak

powodowie w konsekwencji nie ma znaczenia czy Sąd w wyroku użyje formuły „łącznie na rzecz powodów”, „do niepodzielnej ręki” czy też „na rzecz powodów”. Sąd w niniejszej sprawie użył w wyroku formuły „na rzecz powodów łącznie”, mając w konsekwencji na względzie brak podstawy prawnej do czynnej solidarności wierzycieli po stronie powodowej (na co wskazywał pozwany) i bezudziałowy charakter wspólności łączącej powodów.

Roszczenie o odsetki ustawowe za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego znajduje oparcie w treści art. 359 § 1 k.c., art. 481 § 1 i 2 k.c. Zgodnie z treścią przepisu art. 481 § 1 k.c. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Dłużnik popada w opóźnienie jeśli nie spełnia świadczenia pieniężnego w terminie, w którym stało się ono wymagalne także wtedy, gdy kwestionuje istnienie lub wysokość świadczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2003 r., sygn. II CK 146/02). Z brzmienia art. 410 k.c. nie wynika termin, w jakim nastąpić ma wykonanie obowiązku zwrotu spełnionego świadczenia, co nakazuje odwołać się w tym zakresie do reguł ogólnych art. 455 k.c., który stanowi, że jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony, ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie winno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 22 września 2015 roku, I ACa 651/15, Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 22 lipca 2015 roku, I ACa 9/15). Skutkiem wezwania dłużnika do spełnienia świadczenia jest to, że świadczenie staje się wymagalne. Z chwilą wezwania do zapłaty zobowiązanie bezterminowe przekształca się z mocy ustawy w zobowiązanie terminowe, a na dłużniku spoczywa obowiązek niezwłocznego spełnienia świadczenia. Pojęcie „niezwłocznego spełnienia świadczenia” oznacza spełnienie świadczenia w takim terminie, w jakim działający prawidłowo dłużnik mógłby je spełnić w normalnym toku prowadzenia swoich spraw.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpoznawanej sprawy wskazać należy, w odniesieniu do kwoty 29. 328,21 złotych, że skutek w postaci przekształcenia zobowiązania bezterminowego w zobowiązanie terminowe, wywołało dopiero doręczenie pozwanemu odpisu pozwu w niniejszej sprawie, co miało miejsce w dniu 7 sierpnia 2017 roku (vide zpo k. 146). Powodowie nie wykazali bowiem, aby przed wniesieniem pozwu wyzwalali pozwany Bank do zapłaty. Dlatego też Sąd zasądził odsetki ustawowe za opóźnienie od tej kwoty od dnia następnego po dniu doręczenia odpisu pozwu, tj. od 8 sierpnia 2017 roku. W odniesieniu natomiast do żądania zapłaty kwoty 45. 671,79 złotych, Sąd zasądził odsetki za opóźnienie w spełnieniu świadczenia od dnia następnego po doręczeniu pełnomocnikowi pozwanego odpisu tego pisma, co miało miejsce 19 kwietnia 2022 roku (vide zpo k. 1016).

Stan faktyczny niniejszej sprawy Sąd ustalił na podstawie dokumentów złożonych przez strony, co do prawdziwości i wiarygodności których nie powziął zastrzeżeń oraz na podstawie zeznań świadka A. S. i przesłuchania powodów M. R. i J. R., które uznał za wiarygodne, z tym zastrzeżeniem, że fakt, że pozwany Bank przewidywał procedury odnośnie pouczeń kierowanych do kredytobiorców zawierających umowy indeksowane do waluty obcej, nie oznacza, że procedury te zostały zachowane w przypadku powodów.

Ustalenia natomiast co do okoliczności wymagających wiadomości specjalnych, tj. co do wysokości wpłat dokonanych przez powodów na poczet spłaty kredytu, Sąd ustalił na podstawie opinii biegłego sądowego R. B.. Żadna ze stron nie podważała prawdziwości ani wartości dowodowej dokumentów zawartych w aktach sprawy, na których biegły oparł swoje ustalenia, a i Sąd nie stwierdził okoliczności podważających ich wartość dowodową. Żadna ze stron nie podnosiła również zarzutów do opinii. Dlatego też Sąd mając na uwadze, że opinia została sporządzona zgodnie ze zleceniem, a także że jej treść wskazuje, że twierdzenia i wnioski biegłego znajdują oparcie w materiale dowodowym sprawy i nie stoją w sprzeczności z zasadami logiki, uznał opinię za przydatną do poczynienia ustaleń faktycznych w sprawie.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie przepisu art. 100 k.p.c., który stanowi, że w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań, koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Sąd może jednak włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznaczącej części swego żądania albo gdy określenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny sądu.

W okolicznościach faktycznych sprawy powodowie ulegli jedynie co do żądania odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego liczonych od kwoty 29.328,21 złotych za okres od dnia wniesienia pozwu, tj. 26 października 2016 roku do dnia doręczenia pozwanemu odpisu pozwu wraz z odpisem załączników, tj. do dnia 7 sierpnia 2017 r. oraz odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego od kwoty 45 671,79 złotych za 19 kwietnia 202 roku , a zatem co do nieznaczącej części swego żądania, co uzasadnia włożenie na pozwanego obowiązku zwrócenia powodom wszystkich kosztów.

Na koszty te złożyła się w niniejszej sprawie, stosownie do treści przepisu art. 98 § 3 k.p.c., opłata od pozwu w kwocie 1.000 złotych, obliczona na podstawie art. 13 ust 1a Ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (w brzmieniu obowiązującym w dacie wniesienia pozwu), uiszczona przez powodów zaliczka na poczet wynagrodzenia biegłego sądowego w kwocie 1.000 złotych, oraz wynagrodzenie pełnomocnika powodów w osobie adwokata w wysokości 3.600 złotych, obliczona na podstawie § 2 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2018 roku, poz. 265) w brzmieniu obowiązującym w dacie wniesienia pozwu oraz opłata skarbową od złożonego dokumentu pełnomocnictwa procesowego w kwocie 17 złotych.

Jednocześnie, Sąd, po myśli art. 108 § 1 k.p.c., zgodnie z którym Sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji oraz zaleceniem Sądu Okręgowego zawartym w uzasadnieniu postanowienia z dnia 14 czerwca 2018 r., obowiązany był rozliczyć koszty postępowania zażaleniowego. Powodowie wywiedli zażalenie na postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin- Centrum z dnia 15 września 2017 r. o przekazaniu sprawy, postanowieniem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 14 czerwca 2018 r. postanowienie Sądu Rejonowego zostało uchylone. Powodowie ponieśli następujące koszty postępowania zażaleniowego- uiścili opłatę od zażalenia w kwocie 294 zł oraz ponieśli koszty wynagrodzenia pełnomocnika w postępowaniu zażaleniowym w kwocie 900 zł, obliczonej na podstawie § 10 ust 2 pkt 1 ww. Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Łącznie dało to kwotę 6.811 zł , którą to Sąd w punkcie 3 wyroku zasądził od pozwanego R. Bank (...) A. (...) Spółki Akcyjnej Oddział w Polsce z siedzibą w W. na rzecz powodów J. R. i M. R. tytułem zwrotu kosztów procesu.

W przedmiotowej sprawie pełnomocnik powodów wnosił o zasądzenie na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego w wysokości podwójnej stawki minimalnej, powołując się na wysoki stopień skomplikowania niniejszej sprawy oraz konieczność poniesienia wzmoczonego wysiłku intelektualnego pełnomocnika, celem ochrony interesów klienta.

Zgodnie z § 15 pkt 3 ww. Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie, opłatę w sprawach wymagających przeprowadzenia rozprawy ustala się w wysokości przewyższającej stawkę minimalną, która nie może przekroczyć sześciokrotności tej stawki, ani wartości przedmiotu sprawy, jeśli uzasadnia to:

1)niezbędny nakład pracy adwokata, w szczególności poświęcony czas na przygotowanie się do prowadzenia sprawy, liczba stawieniectw w sądzie, w tym na rozprawach i posiedzeniach, czynności podjęte w sprawie, w tym czynności podjęte w celu polubownego rozwiązania sporu, również przed wniesieniem pozwu;

2)wartość przedmiotu sprawy;

3)wkład pracy adwokata w przyczynienie się do wyjaśnienia okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, jak również do wyjaśnienia i rozstrzygnięcia istotnych zagadnień prawnych budzących wątpliwości w orzecznictwie i doktrynie;

4)rodzaj i zawłość sprawy, w szczególności tryb i czas prowadzenia sprawy, obszerność zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego lub biegłych sądowych, dowodu z zeznań świadków, dowodu z dokumentów, o znacznym stopniu skomplikowania i obszerności.

Badając niniejszą sprawę w tym aspekcie wskazać należy, że nie spełnia ona kryteriów uzasadniających zasądzenie kosztów w żądanej przez pełnomocnika podwyższonej wysokości. Nie ulega wątpliwości, że niniejsza sprawa była długotrwała, a materiał dowodowy w niej zgromadzony obszerny i skompilowany. Natomiast wkład pracy, włożonej w rozstrzygnięcie niniejszej sprawy był znaczny nie tylko po stronie pełnomocnika powodów, lecz i także po stronie Sądu i pełnomocnika pozwanego. Sama zaś reprezentacja powodów w niniejszej sprawie nie wiązała się np. z ponadprzeciętnym nakładem pracy, albowiem Sądowi z urzędu jest wiadomym, że pełnomocnik powodów reprezentuje przed sądami wielu klientów w tzw. sprawach frankowych i w tym zakresie już przy tej okazji zapoznawał się z szeregiem aktów normatywnych, w tym ustawodawstwem i orzecznictwem polskim i unijnym, nie tylko zatem występując w imieniu powodów w tej sprawie, lecz także reprezentując innych klientów w innych sprawach. Tematyka ta jest zatem pełnomocnikowi powodów doskonale znana.

W tym stanie rzeczy nie można było przyjąć, że nakład pracy pełnomocnika powodów w tej sprawie wykraczał poza standardowy zakres czynności podejmowanych w sprawach tego rodzaju, o porównywalnym stopniu trudności, zatem wynagrodzenie zostało mu przyznane w stawce minimalnej.

O nieuiszczonych kosztach sądowych, na które składa się kwota 4.641,45 złotych tytułem wynagrodzenia biegłego sądowego wyłożonego tymczasowo przez Skarb Państwa – Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie Sąd orzekł na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 roku, poz. 300 ze zm.). Łącznie koszty sporządzenia opinii w niniejszej sprawie opiewał na kwotę 5.641,45 zł, kwota ta została pomniejszona o kwotę zaliczki w kwocie 1.000 zł, wpłaconej przez powodów. Do uiszczenia pozostała zatem kwota 4.641,45 zł

Zważywszy że przy rozstrzygnięciu o obowiązku ponoszenia kosztów sądowych należy stosować zasady obowiązujące przy zwrocie kosztów procesu, kosztami tymi należało obciążyć pozwanego, jako stronę przegrywającą sprawę. W związku z powyższym, Sąd w punkcie 4 wyroku nakazał pobrać od pozwanego R. Bank (...) A. (...) Spółki Akcyjnej Oddział w Polsce z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa- Sądu Rejonowego Szczecin- Centrum w Szczecinie kwotę 4.641,45 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.